

HELPPOHINTAINEN NOVELLI- JA ROMANI-JAKSO. IX. / X.

ODENVALDIN TAMMI.

KIRJOITTANUT

OTTO ROQUETTE.

SUOMENTANUT

—i. —n.

Helsingissä, 1882.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon
kustantama.

Odenwaldin Tammi.

Kirjoittanut

Otto Roquette.

Suomentanut

—i. —n.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon kustantama.

1882.

Uudenlaisia

Uudenlaisia

Uudenlaisia

Uudenlaisia

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapaino.

1882.

”Missihän setä läksi niin äkkiä huoneesta?” — Seurue kääntyi niinkuin nuori kysyjätärkin, omeen päin, joka oli sulkeutunut wanhan herran takana. Hänen lähtönsä ei näyttänyt alussa herättävän mitään huomiota; seurue kääntyi taaskin klaveriin, jonka edessä istui nuorukainen, walmiina säestämään laulua toisille. Hänen ympärillään seisoi kolme tyttöä ja eräs toinen nuorukainen, jota tawallisesti kutsuttiin Fritz’iksi, waan jota hänen wanhempansa oikeutetulla ylpeydellä ylimmäluokkalaisiksi mainitsivat. Hän otti nyt sanan vuoron ja huudahti: „Eteenpäin siis! seisoo Odenwaldilla wiherjä lehtipuu —“

„Herra von Hohnstein“, alkoi eräs nuorista naisista, „ottakaa toinen ääni. Minun altolleni on tämä liian alhainen; Klaran soprani on tyllin korkeaa“.

„Onpa siltentkin merkillistä“, — lausui Klara, „että setä lähtee nyt äkkiä pois huoneesta, juuri kun me aiomme aloittaa laulua Odenwaldin puusta. Ihan niinkuin eilenkin, sen huomasiin tyllä. Ja tänään tapahtui se jontunmoisella mielihapahan osoituksella!“

„Ätää hänet silkeen!“ sanoi Fritz. „Hän pilkkaa meitä mielellään siitä, että laulamme wienotunteisia lauluja ollesamme oikein iloisia. Siis — seisoo Odenwaldilla — no, täytyyhkö minun bassoni yllin laulaa?“

„Mutta olettehan te käännelleet lehtiä eteenpäin, herra von Hohnstein!“ huudahti Klara katsoessaan nuotteihin. „Käännelkäähän lehdet takaisin taas!“ — Hän teki itse sen, ja vielä semmoisella kiireellä, että nuottikoelman lehdet lentelivät sinne tänne, eikä etsittäwää laulua löytnyt.

„Saammehan me sen ulkoakin!“ huudahti Fritz. „Emmekö siis koko tänä

päiwänä ennätä laulamaan Odenwaldin puusta?“ — Waan herra von Hohnstein katseli pientä walhoista kättä, joka uutterana kiiteli edes takaisin hänen silmiensä edessä, eikä hänellä näyttänyt olewan olenkaan halua sitä pidättämään. Wiimeinkin löytyi laulu. „Wai seurasitteko te sedän esimerkkiä?“ kysyi Klara wienosti hymyillen. „Onko tämä laulu teille wastenmielinen? Matkustittehan te sedän seurasia Odenwaldin kautta. Onko Odenwaldin puu teillekin jättänyt wastenmielisiä muistoja?“

„Mitä puu?“ kysyi nuorukainen katsoen häneen wakarasti.

Klara hämääntyi ja punastui wäähän. „No“, wastasi hän, „se puu, jota laulusja mainitaan“.

„Odenwaldisja on montakin puuta — mutta — minäkin tunnen yhden, joka on minusja herättänyt warsin omituisia tunteita“.

Herra von Hohnsteinin äänen wärähdys tätä tunnustaessaan teki Klaraan omituisen waiikutuksen ja toisetkin tytöt loiwat uteliaina silmänsä puhujaan. Waan hän löi nopeasti koskettimiin ja heti sen jälkeen lausui yhteislaulusja:

Seisoo Odenwaldilla
Wiherjä lehtipuu,
Ja lintunen sen oksalla
Wisertää laulusjuu.

Tuhannet kerrat siellä mä
Kans’ olen armahain
Kuunnellut laulun säwelstä,
Kun yli mentiin wain.

Mutt’ lerta sinne mentyhän,
Kuivunut ol’ jo puu;
Sen luona toisen armaan näin
Wai ol’to aawe muu?

Puu seisoo Odenwaldilla,
Mä Sweitsis’ oleksin,
Siell’ lunta, hyytä, hankea,
Minu rintana ratkeekin.

Näin laulettiin tässä tämä laulu, joka kentiesi on painettuna toisintoinakin.

Sillä välin oli setä etufalin läpi astunut vastassa olemaan kammariin, jossa istui kaffi miestä sakkilaudan ääressä, ja heidän rouwansa itkunan edessä neulomiseen. Nämä olivat kaffi alajaljalaista sukulaista ja ystävyysperhettä, jotka täällä Sugenhheimissä nuoritten warrella olivat nuokrannet maatalon yhdesä nauttiafseen kesän vaittuitta. Kaunis nuorisentu Odenwalbin wieresä, joka täällä peittää wuoret wiheriällä pyökkilehdollaan ja jonka mutkaiset laakset wiekottelewat sinne tänne nuoriston keskeen, tarjosi joka päivä tilaisuutta huminatkoihin ja käwelyihin. Näiden perheiden luokse oli joitakuita päiwä tätä ennen tullut wierailemaan wähäksi aikaa eräs herra, Humbert nimeltään, jota perheiden nuoret jäsenet se-dän nimellä kunnioittiwat. Hän oli tuonut seurassaan nuoren matkatowerinsa, joka, waikka wielä outo tässä piirisä, oli heti joutunut yleisen osanottawaisuuden esineeksi. Hänen tunnokas ja miellyttävä ulkomuotonsa ei ollut ainoa, joka häneen kiinnitti huomiota, waikka tämäkin, moittimattoman seurustelutawan ohessa, oli hänelle riittäwänä suositteluna. Waikka hän wielä oli aiwan nuori, oli hänellä jo hywin kehittynyt käsityskyky ja monenpuolinen siwistys; hän oli jo sillä päällä, jota wanhemmat ihmiset pitawät wielä tutkimuksen aikana, ottanut ensimmäiset askeleet waltiollisella uralla. Waan enemmän kuin nämä edut, waikutti jonkunmoinen salaperäisyys, johon hän ei suinfaan kätkeynyt, waan joka päinwastoin näytti ehdottomasti hänestä lähtewän. Hän ei ollut tawallinen nuori herra, hän eli itsefseen siäistä elämäänsä, hänesä oli jotakin erinomaista, sen tunsiwät ja myönsiwät itsefseen kaikki. Hän, joka warmaanfin tunsi paremmin hänet, wastasi lyhyesti waan moniin kysymyksiin, jotka häntä tarcoittiwat. Hän oli muka kohdannut herra von Hohnsteinin Heidelbergisä, josta oli hänen seurassaan kulkenut Odenwalbin läpi, ja kun

hän oli oppinut kunnioittamaan matkatoweriaan, toi hän hänet Sugenhheimiin ja juostutti hänen wiipymään muutamia päiwä tässä perheessä. Wanhempien oli tähän tyytyminen; nuoret taas eiwät suurin tiedustelleet hänen personallisia suhteitaan, waan ottiwat hänet hymänä towerina piiriinsä, jota hän hywillä ominaisuuksillaan osasi wikkastuttaa. Tänäpä pidatti sade seuruetta huoneesen suljettuna; siitapä syystä harjoitettiin nyt klawerin ääressä laulua, joka muuten sai kaikua wapaassa ilmassa.

Wähän aikaa sen jälkeen kun Humbert oli yhdistynyt wanhempien seuraan, hyök-käsi myöskin nuoriso huoneesen. „Setä karkasi meidän seurastamme alkaesjamme laulaa Odenwalbin puusta!“ huudahti eräs tytöistä. „Herra von Hohnstein näytti myöskin tahtowan hypätä tämän laulun hitse nuottiwihkon lehdillä. Mitä moitetta on teillä lempilauluamme wastaan, joka juuri täällä Odenwaldisia niin somalta kaikuu?“

Humbert katkahti matkatoweriinsa, joka hynnillä wastasi siihen, samalla istuutuen Klaran äidin wiereen ja hankkien keskusteluun hänen kanssaan. Tämän keskeytti setä, joka alkoi: „Mitäkö moitetta on minulla tätä laulua wastaan? Kuinka kuuluu jo ensimmäinen säe?“ Se lausuttiin hänelle ja wieläpä kolmiäänisesti yhtäaikaan. „Pidättykää!“ huusi hän. „Siinäpä se onkin. Laulu on yhtä kerskuwa kuin se on epäsiweellinen!“ Nuoret katsoiwat häneen kummastellen ja kysy-wäisesti, waan äidit melkein säikähtiwät ajatellessaan, että heidän tyttärensä olivat muka laulaneet epäsiweellistä laulua, jonka he itse kyllä tunsiwät ja jota he tähän saakka olivat pitäneet wiattomana.

„Tuhannet kerrat siellä mä kans' olen armahain j. n. e.“ jatko setä. „Tuoluku on jummaton, sen määräämättömyyksiin saattaa epäilemään sen todenperäisyyttä. Tämän laulun tekijä myöntää, että hänellä on ollut monta salaista kohtausta armaansa kanssa, wieläpä jäädyt-

tömästi kerskaa olleensa tuhansia kertoja puun alla tyttönsä seurassa. Tarkastakaammepa kuinka kauan rakastelemisen on tähtynyt kestää, kunnes hän edes tuhantein kertaa on kohdannut lempilintuhsensa. Vuodessa on kolmesataa wiikseittsemättä päivää. Ajattelemme että hän joka päivä on kohdannut hänet puun alla, talwellakin lumessa ja iljanteessa, jolla nuoristossa on suuri merkitys, ja siällytämme nyt tämän lu'uu tuhanteen, niin tarvitsee hän kaksi vuotta ja yhdeksän kuukautta tuhanteen kohtauksensa. Puhuu hän taas kahdesta tuhannesta kohtauksesta, niin osoitamme hänelle wiittä vuotta ja kuutta kuukautta; haluaako hän, että uskoisimme hänellä olleen kolmetuhatta kohtausta, niin osoitamme hänelle, että hän on waiwannut tyttöä puun alle tulemaan joka päivä kahdeksan vuoden, kahden kuukauden ja kahdenhymmenen päivän kuluessa. Waan hän menee yhä kau'emmaksi ja puhuu — ei kolmesta, waan monesta tuhannesta kohtauksesta —.

Nauru keskeytti puhujan. Tytöt moittivat hänen lastujaan profalliseksi ja häijyiksi, waan ylimmän-luokkalainen otti muistikirjansa ja lyijykynänsä tarkastaukseseen niitä. Setä jatkoi: „Waan eihän ole ajattelemista mahdolliseksi, että hän joka päivä olisi woinut tulla puun alle, ja saattoihan tyttökin olla wäliin siitä estetty. Myönnämme nyt hänelle kolme kohtausta wiikoonsa, niin suorittaa hän ne, koska vuodessa on kaksikuudetta wiikkoa, sadalla kuudella kuudetta käynnillä; ja tuhanteen kohtauksensa tarvitsee hän kuusi vuotta, kaksi kuukautta, neljä päivää; kahteen tuhanteen kaksitoista vuotta, neljä kuukautta, kahdeksan päivää; kolmeen tuhanteen kahdeksantoista vuotta, kuusi kuukautta, kaksitoista päivää!“ Seura nauroi, eikä tahtonut enään kuulla mitään lu'uista. „Dletko laiken tämän näin nopeasti päässäsi lastenut, weliseni?“ kysäsi Klaran äiti. Waan Humbert jatkoi säälimättä: „Mutta kolmastiin wiikoonsa on enemmän kuin

mitä saatetaan ajatella mahdolliseksi. Sa-nommeko hänen olleen puun alla ainoastaan kahdesti wiikoonsa — yhä wieläkin runsas määrä! niin menee tuhanteen kohtaukseen yhdeksän vuotta, kaksi kuukautta, neljä päivää; kahteen tuhanteen yhdeksäntoista vuotta ja kaksi päivää; kolmeen tuhanteen kahdeksankolmatta vuotta, kaksi kuukautta, kahdeksankolmatta päivää. Waan montakohan vuotta tämä kunnan mies tarvitsee tuhanteenkin kohtaukseen, kun ajatellaan, että kohtaukset saattoivat ehtä ainoastaan kesällä tapahtua puun alla, että lempiwäiset olivat ehtä talweksi löytäneet toisen, ilman waihdoksia vastaan suojaakkaamman paikan —“.

„Setä Humbert!“ keskeytti Fritz wilkaasti, „saatetaanhan aita lyhentää! Ollisihan hän, näet, saattanut käydä siellä — ei kerran päiväänsä, waan — kahdesti tahi kolmasti joka päivä!“

„Sinä pahanpäiväinen tolwana!“ huudahti setä. „Mitä hurja ylimmänluokkalais-mielikuwitus! Tämä johtaa aiwan sopiwasti laulun kerskumisista sen epäsiweellisyhteen. Sillä onkohan laulusa mainittu, että tuo mies, joka niin monta saapasparia on kuluttanut räpäleiksi kulkiessaan puun luokse — onko mainittu, että hän viimeinkin olisi ottanut tytön wainokseen? Mitä wielä! Kojan yli Sweitsiin on hän mennyt, ja nyt tuo tomppeli tuntee katumusta, kuten sanat: „Mun rintan ratkeekin“ osoittawat. Waan mitähän on tullut wanhentuneesta naitoksesta, jota hän narraili?“

„Eihän ole mainittu, että mies olisi hänet hyljännyt. Hän oli arwattawasti ainoastaan matkustuksillaan ja luotti naisen uskollisuuteen. Waan palatessaan näki hän kauhukseen „sen luona toisen armaan“, niinhän sanotaan laulussa, ja siitä syystä muutti hän Sweitsiin!“

„Jhä parempaa ja pahempaa! Jhä suurempi rivos siioellisyhtyä vastaan. Tuo wanha huijari —“.

Waan silloin hyökkäsivät tytöt ilkeän sebän kimppuun ja toruen häntä tukkimat käsillään hänen suunsa, ja Klaran äiti

awasi ikkunan ja osoitti auringon jädettyä, jota äkkiä oli tunkeunut pilvien läpi. Hetkisen kuluttua oli koko maisema kirkkaana ja sateen wirtistämänä, ja kesäpäiwä lupasi vielä muutamia ihanoita hetkiä. Nuoriso oli heti valmiina käwelylle. Humbert seurasi Klaran isän kanssa; muut kammoiwat sateesta vielä kosteita teitä, ja pitiwät parempana huwittaa itseään käwelyllä puutarhan soraisilla käytävillä.

Wähän matkaa kuljettuaan seurasi tarjosi Humbert langolleen käsiwärtensa ja poikkesi hänen kanssaan siwutielle puutarhan pensas-aidan taakse, joka kääntyi kedolle päin. „Anna nuorison yksinään kiiwetä wuorille!“ alkoi hän. „Minä tahtoisin häiritsemättä puhua kanssasi — tahtoisin kertoa sinulle jotakin. Todellakin olen minä ennentin wälttänyt tuota laulua Odenwalbin puusta, waan juuri nyt teki se minuun tuskallisen waiikutuksen — ainakin on sen waiikutus ollut yksiwälinen. Sillä minullakin on Odenwalbisissa puu, johon liittyy ikäviä muistoja. Lapia, jotka mitään aawistamatta waatiwat minua selittämään käyhöstäni, koetin minä pilapuheellani saada toista ajattelemaan, waan sinulle tahdon minä kertoa erään wanhan historian etenkä, kun sinä sekä waimosi arwattawasti saattatte joutua yhteyteen sen kanssa.“

„Mikä? Saatatpa minut uteliaaksi!“ wastaasi lanko.

„Tahdotko kuulla kertomukseni loppuun, niin olet sinä minua hymärtävä“, jatkoi toinen. „Salli minun sen ohessa selittää laweammin ja tarkemmin alkusyyt! Onhan meillä aikaa, ja toiwokseni ei kertomukseni saata kärsiwällisyhtyä koetelemuksen alaiseksi.“

Wiiikolmatta wuotta on kulunut siitä, kun olin Heidelbergin yliopistossa. Jo silloin wieroittiwat luonnontieteelliset tutkimukseni minut useinkin iloisista tovereistani. Puoli päiwää wanhasa kiwihouhosesa kaiweltuani, ja löydettyäni maanopillisiä esineitä, joissa muut eiwät mitään merkittävää huomanneet; tahi pa-

latesani tutkimusmatkoiltani kaswitaakkoineeni, jotka eiwät suinkaan näyttäneet kulkakimpuiltä; tahi käydesäni tuskut täynnä rastoita, joihin olin kätkenyt hönöteissaaliini, jouduin monastikin naurun ja pilkan alaiseksi. Siitä en kumminkaan huolinut; kuljin waan rataani, aiwan e-räkkään tawoin kumminkaan elämättä. Minä kuuluiin erään sen seuraan, jossa muuten elettiin melkoisen hauskaasti. Siellä sain minä tuttawan, jota en ollut odottanutkaan, koska tuo nuorukainen, joka lähestyi minua wapaehdoisesti, kuului piiriin, joka muuten karttawasti kohdelti niitä, jotka eiwät olleet saman-säätyisiä, eiwätkä kuuluneet eimutettuihin yhdistyksiin. Hän oli wapaaherra, minä tiejin, että hänen perintötilansa oli lähellä syntymäkaupunkiani, olinpa vielä isältäni saanut kuulla yhtä ja toista hänen perheellisistä oloistaan. Että tämä, muuten hywin kopea mies, oli salaisesti kiinnittänyt huomionsa minuun, ei olisi ehkä koskaan mieleeni juohtunut.

Eräänä päiwänä olin etäänthynyt tawallista kau'emmasi kaupungista Odenwalbiin ja kuljestelin takasin Neckarille päin Schönauun laaksoa pitkin. Waikka laffarini olivat kiwiä täynnä, tapasin sitentkin yhä tiellä jotakin, mitä wasaralani koputtelin. Olin niin kiintynyt wasaroitsemiseeni, että oikein säikähdin kuulesani jonkun nauraen mainitsewan nimeäni. Nuori wapaaherra, jota tästä lähin kutsun ristimänimelläni Ansgariksi, seijoi wieresäni, esittelihe minulle ystäwällisellä terwehdyksellä ja kysyi mitä niin innokkaasti toimiskelin. Hän tunnusti jo usein ennentin huomanneensa minut näillä seuduin, ja pyysi minua näyttämään ja selittämään mitä minä toimitin ja mitä minulla oli mitanani. Kun samalla huomasi hänen ainoastaan kohteliaisuudesta osoittawan jonkunlaista mieltymystä toimiini, niin enhän saattanut olla wastaamatta tämän luonnon loistawasti warustaman nuorukaisen ystäwyyteen. Hän wiittasi siihen, että me molemmat olimme maaseutulaisia, ja meillä oli siis monta

yhteistä seikkaa, josta keskustelumme sai alkunsa. Yhdessä astuimme me edelleen. Minä ihmettelin waan, mitä hän oli ystävään tällä tiellä kulkenut ja mistä hän oli tullut; sillä ikäänkuin maasta kohoten oli hän äkkiä ilmestynyt mieleeni. Koska viimein höyrylajwa — nykyään ei Neekarilla enään kulje yhtäkään — jo oli lähtenyt, päätimme me wiettää yömmä Neekarsteinachissa, tyhjensimme pullon toijensa perään ja tulimme, katsoen siihen, että sinä päivänä olimme ensimmäiset sanat keskenämme waihtaneet, melkoisen tuttaviksi. Waan niin minä kuin hänkin olimme määränneet rajan tuttavallisuudellemme, ja sen me säilytämme.

Sitten näimme useinkin toisemme, waikta emme tuon ensimmäisen illan iloista tuttavuutta osoittaneet. Ansgar käwi wälisiin luonani, halusi saada minua mukaansa lyhyille käwelyille joko wanhaan linnaan tahti myllyyn, joissa wälisiä käwimmekin. Muut towerini eiwät saattaneet perehtyä tähän uuteen tuttavuuteen. He eiwät käsittäneet, kuinka minä saatoin seurustella miehen kanssa, jonka kopea käytös oli pahassa maineessa, jonka elämänlaatu, mielsipiteet, waatimukset ja tarpeet oliwat aiwan toijet, kuin minun. Wasta nyt sain kokea monta seikkaa, joita en ennen ollut huomannut. Ansgar tuhlasti rahojaan melkoisen wapaherrallisesti, ja häntä moitittiin suurista weloistaan. Waan minä tiesin, että hänen esikoisoiouden nojalla peritty talonsa ei ollut juuri hywisä suhteissa, jopa kaitenlaisilla weroilla aitoja sitten kowin rasitettu. Sillä wälin huomasin siis senkin, että rahapula saattoi hänet useinkin huonolle tuulelle. Hänen luottamuksensa ei ulottunut niin kauaksi, että hän olisi minulle suoraan puhunut semmoisista asioista, eikä minullakaan ollut mitään aihetta ruweta hänen kanssaan niistä keskustelemaan. Ei edes samansäätyisilleenkään ilmaissut hän siimpää ajatustiaan; hekin pitiwät hänen luonnettaan salaperäisenä. Hyvän toweruuden ulkomuotoa ei hän loukannut; waan kukaan ei woinut kerskata siitä, että

olisi sen yli hänen tuttavuudessaan pääsyt. Kun hänen towerinsa oliwat tottuneet häntä harwoin näkemään seurassaan, niin ei hänen seurustelunsa minun kanssani herättänyt ensin huomiota, waan sittemmin, waikta useat sitä moittiwat, luettiin se hänen muiden sopimattomien omituisuuksiansa joukkoon. Ja todellakin oli hänesä paljon omituisia, hänesä ilmentyi taipumus seikkailuihin, joka taipumus, ikäänkuin lymppaikastaan rynnäten wälisiä huomattawasti tunkeusi suljetun sukutopenden läpi. Hän saattoi puolustaa asioita, lausua toiwetta, jotka oliwat jyrkkiä wastakohtia hänen tawallisille mielsipiteilleen ja ennakoluuloilleen; hän saattoi mitä iloisimmasta mielialasta waipua äkkiä synkkämielisyhteen ja lausua ankaraa tyytymättömyyttä elämään. Ensi aikoina nauroin minä häntä siitä. Hän pani sen pahakseen, waan kumminkin tapahtui, että hän sittemmin nauroi yhdessä minun kanssani. Sen werran tunsin minä häntä kuitenkin, ett'en saattanut lukea hänen tyytymättömyyttään elämään liian aikaisen woiimien haaskaamisen syyksi, jota ei todella lukaan, joka näki tämän niin rikkaasti luonnon warustaman nuorukaisen, olisi saattanut ajatella. Pikemmin näytti minusta hänesä ilmentywän wieno ujous naisia kohtaan, enkä kostaan ole kuullut irwastaa sanaa hänen huuliltaan. Waan hänen usein palaawa alafuloijuutensa alkoi käydä minulle rasittawaksi, ja minä ilmoitin hänelle suoraan, että hän sillä ikäwystytti ja rasitti minua. Silloin erosi hän minusta kylmästi, ystäwyytemme näytti melkein sammuneen, me menimme äänettäwästi terwehtien toistemme ohitse, eikä meillä ollut enään mitään sanottawaa toisillemme. Waan hän oli yhä ensimmäinen alkamaan. Silloin hyökkäsi hän nopeasti huoneeseeni, ojensi minulle käteensä, pyysi anteeksi, moitti itseään, ja löysi sanoja, joiden sydamellisyttä en woinut wastustaa. Kuitenkaan emme olleet eroittamattomasti aina yhdessä, kuten tawallisesti nuorukais-ystäwykset. Kummankin oli mukaantumisen omiin oloi-

hinja ja seuroihin, ja kuluipa wälistä wiikkokin meidän kohtaamatta toisiamme.

Luullakseni syvänkefällä olin muutamien lukutoverieni kanssa tavallista pittemällä matkalla Odenwaldiin; kulkimme Schönaun kautta erinomaisen miehättävään Pyhänristin-Steinachiin. Minun oli tähtynyt luvata olla matkalla wiipymättä kiviin tutkimisessa sekä seisahduttamatta kasvien tahti hyönteisien wuoksi. Niin kulkimme me iloisina edelleen wuorien ja laaksojen poikki laulaen kaikkalaisia lauluja kuten yltöpöläat ainakin. Toimerieni suurimpana huwituksena oli minun wartioimiseni, sillä huomaamattani oikaisin kätteni milloin tien oikealle, milloin wasemmalle puolelle, missä luulin huomaawani jotakin tutkittavaa. Silloin pidättiwät towerini minua wäkiwalsalla, ja tässäpä oli syhytä nauruun ja pilapuheisiin koko matkaksi. Eräessä tämmöisessä kohtaauksessa, jolloin tein wastarintaakin, ja joka oli jotenkin metelinen, huomasin yht'äkkiä jonkun seisahduwan noin wiidentymmenen askeleen päähän edesämme. Minä tunsin Ansgarin ja riensin hänen luokseen. Kun hänellä oli sama maali, niin pyysin minä häntä yhdistymään joukkoomme. Hän tarkasteli tutkiiwaisesti seuraiksiani, näytti epätoivoiselta, waan suostui wiimein ja salli minun esitellä itsensä. Waan wähän oli minulla iloa siitä, että towerini selwästi osoittiwat wastennielihsyhtään seurueen kaswamista vastaan. Pila ja nauru lakkasi, muodostui eri parwia, minä ja Ansgar pääsimme, keskenämme haastellen, kappaleen edelle. Hän ei ollut silloin hywällä tuulella, ja kun uskalsin kysyä, rasiittiko häntä seura, jossa hän oli minut tawannut, wastasi hän: „Eupä tiedä! Sinun miehesi eiwät ole hauskoja eiwätkä juuri kohteliaitakaan, kuitenkin on heidän epäkohteliaisuusdesaan se miehättävää, että heistä pääsee helposti eroamaan. Ehkäpä onkin minulle parempi, ett'en ole aiwan yksinäni matkalla“. Minä katsoin häneen kysywäisesti. „Kerrankin ai'on puhua selwästi!“ jatkoi hän kiireesti. „Tänään olen alafuloinen niistä

tieboista, joita olen kotoani saanut — „kotoani“ — tarkoitan: talouteni hoitajalta. Tuo kunnan mies on lähettänyt minulle liian wähän rahaa —“.

„Ja sinä olet liian paljon tuhlananut!“ keskeyttiin häntä. „Wanha historia, jonka olen jo aikoja sitten tuntenut sanomattasittin — turha luottamus!“

„Sen annan sinulle kuitenkin!“ huudahti hän ja alkoi hymyillä. „Luottamukseni, nimittäin, — sillä rahat owat jo suureksi osaksi lakkaristani luitahaneet. Waan onhan mielettömyyttä syntistää iloista mieltään mokoman tähden — niin-hän sinä warmaankin ajattelet, ja minä olen aiwan samaa mieltä. Katsohan, kuinka ihmeen somalta näyttää tuo talo tuolla laaksoissa! — Seijoopi Odenwaldilla —“. Hän rupesti laulamaan, ja iloisina kulkimme maaliimme. Wilkaisin taakseni, nähdäkseni toisia toweriteini. Heitä ei nähtynyt; warmaankin oliwat he jääneet kauaksi jälkellemme.

Niin saawuimme Pyhänristin-Steinachiin, ja astuimme ravintolan puutarhaan, jossa siihen aikaan etenkin käytiin. Tuskin olimme astuneet kymmentä askelta, kun eräs tyttö hyökkäsi pensastosta ikäänkuin paeten suoraaan meitä vastaan, niin että me ehdottomasti tartuimme häneen ja pidätimme häntä. Waan hänen jälessään riensi mustamielinen nuorukainen, joka oli wähällä, samoin kuin tytötkin, ponnahtaa meitä wasten, waan kuitenkin, meidän läsnäolostamme hämmästyneenä ja jotenkin naurettawassa asemassa, saattoi pidättyä ja pysyä seisallaan. Tyttö oli waaleatukkainen Barbara, ravintolan myyjä-neiti, meille hywin tuttu henkilö. Hänen ahdistajansa tunsin minä nuoreksi serwialaiseksi, joita oli siihen aikaan useita Heidelbergissä opinnoillaan. Tuskin oli Barbara ehtinyt tuntea meidät, kun hän punastuen irroitautui meistä ja riensi huoneeseen; serwialainen taas, puoleksi nauraan, waan kuitenkin hämillään, terwehti meitä. „Leikkiä! Ei merkitje mitään! Urka tyttö! Pila laa waan!“ sanoi hän murrettua jaksan-

kielellä, ja näkyi aikoman liittyä meihin. „Herraseni, minä en tunne teitä!“ sanoi Ansgar hänelle kylmimmällä äänellään ja astui hänen ohitsensa. Serwialainen esittelijä sääntöjen mukaisesti ja näytti koettaman wiehättämällä puheella poistaa wastustamattomasti naurattawaa wai-
tusta, jonka hänen ilnemyksensä oli tehnyt. Hänen nimensä oli Aleksius Rudnik. Hänen kokonsa oli keskinkertainen, kaswojen väri tumma, melkein itämaalainen, tukka ja silmät mustat, waan hänellä oli niin mieto ääni, hän puhui niin wienosti, hänen olennoossaan oli hienon seurustelutawan ohessa jotakin niin kohteliaan nöyrää, ettei tähän wastalkajista juonteista muodostuneeseen luonteeseen kukaan woinut oikein luottaa. Ansgar ei peittänytkään wastenmielishyhtään ja wastasi hänen esittelhyysnä niin pintapuolisen ijoisesti, että tuskin fuultawasti lausui nimensä. Säkätämättä wieroittawaa liikkettä selwitti serwialainen, että hän oli hänelle aiwan tuttu. „Herra paroni, tunnettehan tekin tuon siemän tyttön?“ alkoi hän hienolla julkudella.

Huomasin Ansgarin kärsiwällisyyden alkawan loppua. „Tyttö ojoittaa todel-
lakin hymärrystä koettaessaan wälttää teidän poikamaista leikkiänne“, wastasi hän. „Minä en ollenkaan wälitä tyttöstä; enkä teistäkään, herraseni! En ole kullenkun tätä matkaa saadakseni nauttia teidän miellyttämää seuraanne!“

Uinoastaan vähäinen leimaus näkyi serwialaisen mustissa silmissä, kun hän hymyillen ja wienolla äänellä wastasi: „Sitä mielisempää on minulle ollut tulla tuttavaksi teidän kansanne, herra paroni“. Hän kumartui kohteliaasti ja siwään, ja jätti meidät.

„Katala weitikka!“ mumisi Ansgar, kuitenkin niin äänekkäästi, että tarkastawa korwa olisi sen kyllä tajunnut. — Me asetuumme lähelle huonetta wiinipensas-käytävään, ja kohta ilmestyi Barbara meitä palwellaakseen.

Hän oli ravintolan isännän sukulainen, orpolapsi, ja oli talossa, jossa muuten ei

isäntäwäen ja palweluswäen välillä ollut sanottawaa eroitusta toimisissa, palwelijana. Kanssakäyminen wierasten, enimmiten Heidelbergin ylioppilasten, kanssa oli melkein yksinomaisesti hänen toiminaan, etenkin kun hän oli ravintolan etewimpänä wiehättimenä. Eikä juuri koskaan puhuttu poikkeamisesta Leijonaan, waan käynnistä siemän Barbaran luona Pyhänrustin-Steinachsissa. Hän olikin todella siemä, peräti juloinen lapsi, huolimatta vähäisestä karskudesta, jota myöskin oli paikallaan, sekä. Häntä ei juuri pieneksi woiu sanoa; hän oli hoikkawartaloineen, wilkas liikkeisään ja puhees-
saan, ja hänen olennoossaan oli jotakin tasaisempaa ja, niin sanoakseni, hienompaa kuin muiden maalaistyttöjen. Soitea naama ja otsa, joidenka yläpuolella waaleat hiukset irtaimina kiemurteliwat useinkin keweänä kulta-seppeleenä niitä ympäröiden, nämä hienopiirteiset kaswot, joihin maalais-puku näytti erittäin hywin sopiwan, eiwät olisi muodinnukaisen waattuksen kautta wähintäkään wiehättävästä suloudestaan kadottaneet. Hänen puhetapansa ja käytöksensä oli seurustelusta heidelbergiläisten kanssa siemistynyt. Eikä tämä seurustelu kuitenkaan saattanut olla kauan kestännyt, koska hän oli vielä sangen nuori. Hän oli tutta-
wallinen, ojentä jokaiselle teeskentelemättä kätensä terwehdykseksi, eikä pannut pahaksi, waikkeiwät wanhat tutut päästäneekään sitä niin aiwan heti irti taas. Kumminkin pidettiin warmana, että Barbara taisi julkeita ystäwyhden-osoituksia ankarasti torjua, ja niin hymärsi hän pyssyä akatemillisen nuorison, joka lukuisasti käwi Leijonassa, suosiossa ja kunnioituksessa. Minä olin tuntenut Barbaran kauemmin kuin Ansgar, koska tutkimusmatkoillani olin jo useinkin Pyhänrustin-Steinachiin joutunut, ja hän piti minua hywänä towerina. Usein olin tyhjenty-
nyt laffarini, lewittänyt hänen eteensä pöydälle kaikki kosoilemani kiwet ja sillä ylllyttänyt hänet raikkaasen nauruun, kun hän ei oikein käsittänyt, mitä hyötyä niis-

tä minulle olisi. Samoin nauroi hän kasvikimppujanikin. „Eihän tuo kelpaa atterkkiin!“ janoi hän. „Eitä sittä ole sukawihokftaan!“ Waan heti kun tulin sinne wäshyneenä, nälisfäni ja janoisfäni, tuli hän luokfeni iloifena, surkutteli hymhillen, että minun täytyi niin waiwaantua, ja piti huolta wäshyneen wirokkeista, jotka hän jo hywin tunfi.

Tänäänkin toi Barbara wiiniä ja leipää lehtoon, ja istuutui kohteliaasti minua ja Anfgaria wastapäätä, koska ei ollut ketään muita palweltawana. Keskuftelun kohtauksesta serwialaisen kansja lopetti hän nopeasti. „Teidän awuttaneftin oliftin kyllä häntä vastaan puolustainnut!“ janoi hän, ja käänsi puheen toifelle alalle. Niin loruilimme me wäshän aikaa — nimittäin Barbara ja minä, sillä Anfgar pysyi hywin wäshäpuheifena.

Silloin rupefi puutarhasja kuulumaan kowaäänistä puhetta ja huutoja, ja minä, huomafin toisten towerieni faapuneen, ja heidän seurassaan kummafjeni Alekfius Rudnikin. Minä tiesin, ett'ei kukaan heistä ollut ennen tuttu serwialaisen kansja. Siis oli hän — luultawasti woidakseen helpommin palata puutarhaan — esittänyt heille. Hänet nähdesfään kohofi Anfgar wäshäsen; Barbara nousi ja seifoen paikallaan, lausui lewollifella äänellä: „Tuosfahan tuofin on taas!“

„Tulijat katsahfiwat meihin, istuutuiwat sitten kauaksi meistä ja huusfiwat talon wäkeä. Akfiä janoi Anfgar wafawalla, käskewällä äänellä: „Te ette faa palwella sitä seuraa, misjä tuo mies on!“

Dyttö säpfähti wäshän ja punastui. Waan heti tointuen ja oifaisten itsensä wastafi hän: „Herra paroni, ei kellään wieraalla ole oikeutta määrätä, ketä muita wieraita minä faan palwella ja ketä en. Waan fiinä olette oikeasja, ett'en mene tuonne. Petteri tefköön sen“. Hän meni huoneefen eikä palannut enään luokfemme. Petteri, Leifjonan ifännän poika, kulki edes takafin, pitäen ifännnyhtä puutarhasja.

Barbaraamme nähneet enään edes pois lähtiesfämmekään.

Wäittelyt, jotka oliwat seuraawana päiwänä lufutowerieni ja minun kesken hänen muka sopimattomasta käytöstawastaan ja puuttuwasta kohteliaifsuudeftaan, finat serwialaifsen persoonallifsefta hupaisuidefta jääkööt sitseen, koska ne eiwät kuulu kertomukseeni. Wiifkoja, kuulaufsta kului, enkä enään muistellutkaan tuota pientä seikkailufsta Alekfius Rudnikin kansja, etenkin kun häntä harwoin fatuin näkemään. Luullakfeni en käynyt pitkään aikaan Pyhänristin-Steinadifsfakaan. Minä muistelen matkufstufieni siihen aikaan kääntyneen Odenwalbin läntifseän ofaan, wuoritielle päin, misjä olin löytänyt runfas-fatoifta kwiulouhoffta Weinheimin ympäristösfä, kauniisja Birkenaun laakfösfä.

Täällä, laakfjon reunalla, löyfin minä puun, wanhan, leweä-oksajfen tammen, joka herätti minusja ihmetyftä. Umpeenkaswanut wiidakko ulottui jyrkkään wuorenrintaan faakka; ylhäällä kohofi tuo sekä ifkä että juurutensja ja kaunentensja wuokfi mainio jättiläinen. Tämä soma metsäkätkö oli nähtämästi mitä suurimassa yfsinäifsyhesjä. Sammaleifset kiwet tammen rungön ympärillä tarjosfiwat lepopaikan, josta oli kaunis näkölafkin, ei toftin aiwan lawea eikä monipuolinen, ainooftaan wuorenrötkön yli laakfjon toifelle puolelle, waan kokonaisuideftaan fopufointuinen ja täyhellinen. Täällä lepäfin minä usein kokiiftuani efineitä ja kiipeiltyhäni wäshyftiin asti. Ja tänne wikoittelin ferran Anfgarintin, joka, kuten minäkin, näytti ifastuneen tähän paikkaan ja Birkenaun kauppalaan. Hän katseli tarkasti ympärilleen, luullakfeni huomatakseen jonkun rawintolan, ja minä wein hänet siihen, jonka jo tunfin.

Noin kahdeksjan päiwää tämän matkan jälkeen astui Anfgar huoneefeni kiihkäänä ja epäwakaifena, tawallifta huonommalla tuulella. Hänen mielesfään näytti olewan jotakin erinomaifta, waan hän ei puhunut mitään, otti kirjan käteensä, waan heitti sen taas pois, hypifteli ki-

wiäni niin hajamielisenä, että tuskin tiesi, mitä teki. Minä asetuin kirjoituspöytäni ääreen, kuten tapani oli silloin, kun en saanut häntä keskusteluun ryhtymään, odottaen kunnes hän alkaisi puheen. Siinä istuimme sitten kauan äänettäminä. Viimein kuulin hänen nousewan, ja heti sen jälkeen tunstin hänen kätensä olkapäälläni. Minäkin nousin ja katsoin hänen kasvoihinsa, joissa kumautui kova sisällinen mielenliikutus. „Humbert!“ sanoi hän, „sinä et vähästä suutu minuun!“

„Kunhan waan osaisin sinua paremmin auttaa, Unsgar!“ vastasin minä. „Waan sinä mielialoinesti olet minulle peräti käsitämätön —!“

„Tänään tulin tekemään sinulle erästä tunnustusta!“ lausui hän wilkkaasti, „pyhitämään sinun neuvoasi, sinun apuasi! Waan se ei käy laatuun — minuun täytyy se yksinäni tehdä, en tahdo sekoittaa sinua siihen — en ainakaan nyt — ehkä vasta! Suo minulle anteeksi! Hyvästi!“

Hän rienesi nopeasti owelle, waan minä pidätin häntä, ja pyysin suoraan ilmoittamaan, mikä häntä waiwasi, koska se ei juinkaan saattanut olla niin toivotonta, ett'ei siihen apua olisi löytynyt. Waan hän, wasten tapaansa, hyleili minua kiihkoisesti, puristi lujasti kättäni, pudisti äänetonnä päättään ja rienesi pois, jättäen minut yksinäni omituisen mielenliikutukseni waltaan. Itsekseni mietittyäni kaifia mahdollisuuksia, jotka nuorukaisen mieleen juohtawat ja saattawat hänet uskalliseen neuwottomuuteen, päätin lähteä hänen luokseen asuntoonsa. En tawannut häntä sieltä; eikä tukaan talon wäestä osannut antaa mitään tietoja hänestä.

Oli Elokuu; pitkä syyskuu oli alkanut, ja akademillinen nuoriso läksi suurimmafsi osaksi kotiinsa tahi muille matkustuksille vähäfsi aikaa. Minä jäin Heidelbergiin, tulkestelin sinne tänne lähiseudussa, ja ai'oinpa lähteä pitemmillekin matkustuksille. Unsgaria en enään nähnyt, eikä tukaan tiennyt hänestä mitään. Warmaankin on hän lähtenyt kotiseudulle, ehkäpä perintotaloonsa, arwelin minä.

Hänelle oli sieltä tullut paljon kiusallisia tietoja; kenties ei hänellä nytkään ollut aivan hauskoja toimia. Näillä arweluilla koetin tyydyttää itseäni ja odottelin loppusykyä, jolloin joko karkulainen itse tahi ainakin tietoja hänestä tulisi.

Pyhänpöytä-Steinachissa en ollut pitkään aikaan käynyt. Syyskuun lopulla päätin kerran taas sinne lähteä. Syksy maalaft jo seudun kirjamaaksi, teki ilman wileäfsi ja raittiiksi, wuoret ja laakot loistelivat auringonpaisteessa. Min saawuin iloisin mielin matkani päähän, sitä iloisempina, koska minulla oli koko warasto hullutuksia huwittaakseni Barbaraa. Astuin rawintolanhuoneesen, jossa kohtasin Leijona-ijän, kuten me tawallisesti isäntää nimitimme, kyyryssänsä sanomalehden ääressä istumassa. Hän oikaisi minua äänetonnä, epäluuloisesti minua tarkastellen. „Missä on Barbara?“ kysäsin. — „Hän ei ole täällä!“ wastasi hän lyhyesti, laskien haarikan eteeni pöydälle. „Kylläpä hän tulee“, ajattelin, ja aloin lewätesfäni lukea erästä päivälehdestä. Kohta tuli Betteri huoneesen ja ojensi minulle kätensä terwehdykseksi. „Sano terweistä Barbaralle“, sanoin minä; „eikö häntä tänään saa nähäkään?“ Betteri katsoi minuun ällistellen: „Mitä? Barbaralle? —“, alkoi hän, waan wakeni ja katsoi kysyväisesti isäänsä. Tämä nousi istualtaan. „Hän ei ole enään talosjanikaan!“ sanoi hän äreästi ja näytti aikowan lähteä huoneesta. „Eikö hän enään ole luonanne?“ kysyin minä hämmästyneenä. „No missä hän sitten on?“ — Leijonan isäntä astui lähemmäksi. „Ettekö te sitä tiedä —“ sanoi hän kumawawasti, „minä olen usein arwellyt, että te tiedätte sen warmaankin paremmin kuin minä!“ Minä säikähdin, aawistaen jotakin onnettomuutta, kysyenmättä kumminkaan ajattelemaan, mikä tuo olisi. „Leijonan isäntä!“ huudahdin minä, „älkää hupjutelko! Kuinka saatatte luulla minun tietäväni tytön olopaikkaa, joll'ei hän enään teidän talosjanne ole?“ —

Leppyneenä lausui hän: „No, enhän sillä tarkoittanut mitään pahaa! Minä uskon jo, ett'ette sitä tiedä“. Hän läksi vierashuoneesta nähtävästi jättääkseen tuon onnettoman tapauksen kertomisen pojalleen. Minä en suinkaan saattanut ajatella tytön lähteneen talosta sillä tavalla, ett'ei isäntä olisi siitä woinut puhua, waan halusin kuitenkin tietoja niin paljon kuin mahdollista oli saada, ja toiwoin niitä Petteriltä. Tämä, suuri-kaswuinen, seitsentoista wuotinen poika, oli toimiminaan lasien ääressä kaapilla, waan kääntyi minuun päin heti isän huoneesta lähdettyä. Kiikheään tyhmykseeni, mitä tytön oli tapahtunut, wastasi hän Barbaran jäljettömästi kadonneen kuusi wiikkoa sitten. Häntä oli etsitty lähiseudusta, waan turhaan; viimein oli hänen isänsä luopunut hakemisesta. Hänen kuullen ei tytöstä sopinut enemmin puhua. „Minä en kuitenkaan luule“ — jatkoi Petteri astuen lähemmäksi ja alentaen äänensä kuiskauffeksi — „hänen yksinään lähteneen. Talosta läksi hän tyllä yksin, waan lähellä kylää oli yöllä wainut odottamassa häntä. Wainut näin minäkin palatesani Schönausta, — minne isäni oli minut lähettänyt, — waan en tuntenut, kuka niissä ajoi. Seuraavana päivänä, Barbaran kadottua, rupefin minä aawistamaan, ja sittemmin — olen luullut tuntewani hänet“.

„Kuka hän siis oli?“ huudahdin lewotomana. „Kenen kanssa hän on saattanut paeta?“ — Petteri wittasteli wastatesaan: „Warmasti en tiedä, waan olen arwellut hänen paenneen — herra paronin seurassa!“ Tuijotin häneen epäilewäisesti. — „Niin, niin“, jatkoi hän, „herra paronin seurassa, jolle te olette niin hymä ystämä! Hän oli sitä ennen liian usein täällä ilman teitä. Mitikin arweli häntä, ja lähetti minut Heidelbergiin häntä kuulustelemaan. Minä menin hänen palvelijainsa luokse, waan he eiwät tienneet mitään hänestä, eikä hän ollut käynyt siellä pitkään aikaan. Käwin teidän luonanne, waan tekin olitte pois“.

Teitä emme tosin arwelleet shyllijeksi, waan olisittehan saattaneet ehtä tietää jotakin. Sittemmin ajattelimme, että, jos Barbara oli paennut paronin seurassa, he eiwät olleet tullekään siitä mitään puhuneet. Waan poisja on hän ollut jo kuusi wiikkoa. Jos hän vielä palaisikin, niin ei isäni laskiisi häntä taloonsa“.

Itkäänkuin suomukset putosiwat filmistäni. Petterin arwelu näytti minusta liiankin todenmukaiselta. Woin seitsenmättä wiikkoa oli kuluunut Ansgarin wiimeisestä käynnistä minun luonani, jolloin häntä rasitti joku salaisuus. Silloin suunnitelti hän tytön ryöstämistä — keskenään olivat he tietysti siitä sopineet —, kenties aawisti hän minullakin olewan wakkawampia tunteita Barbaraa kohtaan, ja omatunto ajoi hänet luokseni. Olipa miten hymänsä, minusta oli peräti selwää, että turhuus oli tässä aikaan saanut parantumattoman onnettomuuden. Sydäntäni ahdisti. Ei sentähden, että olisin erittäin tuntenut mieltymystä Barbaraan. Minun tunteeni häntä kohtaan olivat olleet ystävän, melkeinpä weljen, jos muuten femmoisia saattaa herätä maalaistyttöä ja ylioppilaan kesken. Waan nyt, kun tiesin hänen olewan onnettomuuden tiellä, ainakin pidin warmana, ett'ei hän sillä tiellä pysyväistä onnea woinut saawuttaa, nyt tunsin kuitenkin enemmin kuin waan sääliä ja osanottoa. Sen lisäksi tunsin pettyneeni hänestä, jonka luonnetta olin aiwan toisenlaisiksi kuwailut. Myöskin Ansgarin tähden olin huolissani. Hän oli tehnyt rikoksen, joka saattoi häntä seurata koko hänen elinajansa. Ja hänestäkin tunsin pettyneeni. Hän, joka muuten näytti wälttävän naisten seura, hän oli kuukausia luikistellut tämän tytön ympärillä — jopa ensimmäisen kohtauksemme ajalla oli hän jo warmaan ollut niillä teillä. Minussa heräsi katkera tunne häntä kohtaan, ja sangen sekawassa mielentilassa palasin kaupunkiin.

Seuraavana aamuna kohtasi minua Aleksius Rudnik ensimmäiseksi kadulla. Wait-

ka emme tuon puutarha-kohtauksen jälkeen olleet sanaakaan keskenämme vaihtaneet, puhutteli hän nyt minua mitä maikimmasti hymyillen ja kyysi minulta, mihin Pyhänristin-Steinachin siellä tyttö oli joutunut. Minä wälttelin häntä sen werran kuin woin, ja samalla, salatakseni ajatuksiani, koetin wastata aiwan wälinpitämättömästi. Myöskin Ansgaria kyysi hän. Hän ei ollut muka moneen aikaan nähnyt herra paronia. Minä ilmoitin hänen matkustaneen Pohjois-Saksiaan tiluksillensa, waan aikowan talweksi palata Heidelbergiin. „Wahinko!“ jatkoi serwialainen, „wahinko, ett'ei tuo siellä tyttö ole entisellään! Waan ehkäpä löydän hänet vielä!“ Minä erotin tyhjään-päiväisestä löpöttelijästä ja läksin omia teitani. En toiwonut kohtaawani ketään; saattaisihan jokin, pelkäsin minä, tyksellä minulta Ansgaria ja Barbaraa, joista walitettawasti en itsekään mitään wamasti tiennyt.

Ullalla istuin kirjojeni ääressä. Kuulin silloin askeleita portailta — tuttuja askeleita — minä nousin tuoliltani. Ansgar astui nopeasti huoneeseni, mainitsi nimeäni ja tempasi minut syliinsä samantlaisessa tunteiden kuohussa kuin wiimeksi luotani lähtiesäänkin. Ehdottomasti otin lampun ja walaisin hänen kaswojaan. Hän näytti kukoistawammalta, pulsteammalta ja kauniimmalta kuin ennen; hänen kaswonsa eiwät olleet minusta koskaan ennen niin ystävällisiltä näyttäneet. Waan minä olin liian luulewainen, saattaakseni wastata hänen sydämmellisyhteensä. Hän laski molemmat kätensä olkapäilleni. „Kakas, kallis towerini, sinä olet wihoisjasi minulle!“ alkoi hän onnellisen äänellä. „Täytyyhän sinun olla wihoisjasi minulle, tiedänhän sen! Waan jalli minun puhua, niin jowinto syntyy välillemme, waikkapa moitititkin kaikkea, mitä on tapahtunut. Pöpimeässä tulen luokse, koska en saanut enään rauhaa, ja nähdesäni walon itkunastasi jouduin riemun waltaan — walolisan riemun, — tuntiesäni wälimme

taaskin selwäksi käywän. Lyhyesti, mitä ei lukaan muu kaupungissa tiedä, saat sinä tietää. Minä olen naimisissa. Barbara on nyt waimoni!“

Minä katsoa tuijotin häneen. „Naimisijako?“ Tämän ainoan sanan sain hänmästyksisäni sanotuksi.

„Niin, niin!“ huudahti hän iloisesti. „Tobellakin olen naimisissa. Barbara on nyt kansalais- ja kaikkien lakien mukaan rouwa paronitar. Dupa siinä kuitenkin ollut waiwaa, ennenkuin meistä tuli mies ja waimo.“

„Waan miksi olet sen pitänyt salassa?“ kyshin. „Barbarasta ei ajatella hywää, — eilen käwin Pyhänristin-Steinachissa —“

„Di, siellä ollaan luultawasti ankaroitto waimoparalleni!“ huudahti hän. „Wähän ajan kuluttua käymme sielläkin wahwistamassa oikeutemme!“

„Hän kertoi sitten, kuinka Barbara oli wiimeinkin suostunut aluksi salaiseen awioliittoon hänen kanssaan; kuinka he sitten matkustiwat Rheinhessiin, missä, ranskalaisen la'in mukaan, siwili-awioliitto on sallittu, ja kuinka heidät oli säätöwirastossa wihitty; kuinka sitten eräs kylänpappi oli Barbaran tahdosta kirkollisen wihkiwtyksen toimittanut. Kaikki nämä, jo aikaja ennen walmistettuina, päättyiwät hymin, huolimatta monista wastuksista, jotka tässä jätän siksseen. „Ja miksi minä tämän olen salaisesti tehnyt?“ jatkoi hän. „Armas ystäwäni, huomaathan, että waikudet olisimat waan kaswaneet, ilkeintä nurjuutta olisi tullut lisäksi, jos olisin sen julkisesti tehnyt. Minä olen ylioppilas, sen ohessa vielä wapaaherra. Mattelehan häwäistystä, jos kunnalaiseni ja säätöläiseni olisimat uskaltaneet minun läsnäollessani rypistää neenänsä ja sanoa: Wapaaherra von se ja se on nainut tarjoojanaifen Pyhänristin-Steinachin Keijonasta! Enhän olisi hengissä päässyt kassintaisteluista! Minun olisi ollut suojeleminen waimoni kunniaa, waan enhän saattanut samalla sekä hänen että omaa elämäni antaa alttiiksi

vaaralle. Minä luen jo huuliltasi, mitä siinä ai'ot wastata! Sinä ajattelet: tuleehan tämä avioliitto viimeinkin ilmi! Miin tuleekin, waan ei ensiksi täällä Heidelbergissä, misä Barbara on niin monelle tuttu. Me lähemme pois, toivotavasti piankin. Takanamme pauhatkoot aallot, tyllähän kerran asettuivat taas. Kenties oli aiwan hyvä, että minulla aluksi oli ainoastaan vähäinen, waikka riittäväkin, rahajumma käytettäväni. Roh-ta tulee enemmin rahaa, kun myön muutantia perintötalooni kuulumattomia tiluksia. Silloin lähemme ulos maailmaan, ja Barbara rouvaa kunnioitetaan kaikilla paronittarena! Waan ethän sinä, juromainen mies, ole edes onnitellutkaan minua!"

"Saanhan minä toivottaa onnea sinulle, Ansgar, — teille molemmillekin!" wastasi minä tusksisani. "Kuitenkin —"

Hän ryhtyi puheeseni: "Kuitenkin — entäs sitten! Minä olen varustettuna kaikkia mahdollisia wastawäitöksiä wastaan, enkä toivonutkaan sinun ehdottomasti myöntywän tuumiini. Siis, kuitenkin —?"

"Sinä olet ainoastaan pintapuolisesti puhunut perheellisistä seikoistasi", sanoin minä. "Sen werran tiedän kunninkin, että tiluksesi ovat esikoisoukudella perittävät, ja jos sinä otat porwarillisen waimon —"

"Miin ei wanhimmallalla pojallani ole perintöoukudetta tiluksini, jotka silloin joutuvat lähimmälle oikeuden omistajalle" — keskeytti minua Ansgar, pureskahtaen äänekkääsen nauruun. "Jumala warjeltoon minun tulevaa esikoistani semmoisesta perinnöstä! Arwoikkaat esi-ijäni owat niin ankarasti isännöineet, että nämä wellkaantuneet tilukset wiewät omistajansa waikeuksiin ja puliin waan. Ne saadesjani, — en isäni, waan setäni jälkeen — luulin saawuttaneeni loiston päiwät. Minä en tahdo säilyttää niitä itselleni enkä omaisilleni, koetan waan, kuten edeltäjänikin owat tehneet, hyödyä niistä niin paljon kuin suinkin, ja hei-

tän ne sitten lähimmän oikeuden omistajalle. Serkkuni on upporikas, waan ahnas, hiwunut faituri, joka jo pelkää minun kuolewan perilliseltä ja siten itse joutuwansa lähimmäksi perilliseksi. Waan minä iloitsen sydämmeni pohjasta saadesjani hänet siihen kunniaan. Onnettomuuden päiwinäni, ollesjani wielä alaikäisenä ja apua tarwitsewana, ei hän tehnyt mitään minun hyväkseni, kielsi kaiken amun. Hän on oikeastaan ainoa läheinen sukuiseni. Wanhempani kuolivat aikaiseen, minä kaswoin melkein kokonaan erilläni sukulaisistani. Nytkin tahdon olla wapaana ja ennakaluuloista riippumatonna. Olen jo tylliksi kauan ollut yliopistoissa; minä rupean waltion-palvelukseen ja toiwon tykenewäni raiwaamaan tien itselleni".

Waikka tämä viimeinen ajatus näytti oiwalliselta, huolinatta nuorukaisen kemytmielisistä menestyksentoiveista, niin en kuitenkaan woinut yhdistyä hänen luottawaiseen mieltalaansa. Waarallinen naisenyöstö oli päättynyt paremmin kuin osain aawistaakaan, waan tämä kii-reellinen avioliitto ei minusta ennuustanut onnea, jopa näytti melkein uhfa-wammalta kuin siihen asti luuloitellemani rikos. Ansgar ja Barbara — minä en oikein woinut ajatella näitä peräti erinlaisia henkilöitä toistensa miehänä ja waimona. Barbara paronittarena! Minusta tuntui todellakin kiusalliselta muistellesjani, misä tilassa hänet ennen olin nähnyt. Waikka olinkin wakuutettu, ett'ei kukaan woinut moittia meidän seurustelumme, niin oli kuitenkin itäwä seikka, että muutkin olivat saattaneet häntä samalla tawalla kohdella ja luultawasti oli monikin käyttäinnyt wapaamin häntä kohtaan. Sen tiesi Ansgar, tähtyhän hänen tietää se, enkä minä käsitännyt, että hän sentähden woi panna elämänsä alttiiksi. Restustelu siitä hänen kanssaan oli oikeastaan mahdoton nyt, kun avioliitto oli jo täydellinen tosiasia. Nämä ajatukset tekivät minut niin peräti wawoiaksiksi häntä kohtaan, että tuskin us-

falsin lausua sanaakaan; sillä kuinka hywänsä koskettasani näitä asioita oli minun pelkääminen loukkaamani häntä. Niin pyysin minä neuvottomassa äänettömyydessäni hänen wilkkaasti käwellesään edestakaisin huoneesani.

Wiimein huudahti hän: „Älä istu noin salawihkaisen umpimielisenä! Puhu joutsin, minä pyyhän! Moiti minua! Tee kaisenlaisia wastawäitteitä, että minä jaan kumota ne!“

„Sinä olet niin nuorena jo sitoutunut, Ansgar —!“ aloin minä.

„Arwellekko siis“, ryhtyi hän puheeni, „että minun olisi pitänyt odottaa kymmenen vuotta, kunnes olisin päässyt huolettomaan asemaan elämässä! Olisinhan woinut panna Barbaran sifsi aikaa johonkin kaswatuslaitokseen, eikö niin? — wiedzäseni muka hänet sitten kotiini wälttävän siwistyneenä wanhana piikana? Di te wakaat miehet! Olisitteko ehkä, wafawuuttanne loukkaamatta, mieluummin sulkeneet filmänne, jos minä olisin jonkun aikaa hänen kanssaan hurjasti elänyt, ja sitten laittanut hänet matkoihin? Häpeäkseni tunnustan, ett'ei minullakaan, waikk'en situnkaan mitään pahaa ajatellut, ollut alussa juuri parempaakaan tarfotusta jokeassa wimmasani. Kuta paremmin opin häntä tuntemaan, sitä kauemmaksi jouduin, ja päätökseni naida hänet wakaantui. Hänen kunniaksien olkoon sanottu, että hän kowin waikeasti suostui tähän. Me olemme aikaiseen sitoutuneet. Me tahdomme nuorina yhdessä nauttia elämän suloa. Sitten — mitäpäsiit! Kirottu miettinen!“

„Suo anteeksi Ansgar“, wastasin minä, „jälkimmäisillä en a'io sinua tuskastuttaa. Minä waan ajatelen toisin — sillä minä en ole onnellinen, niinkuin sinä tällä hetkellä. Waan sinä olet ystäwäni, ja Barbaraa kunnioitan minä —“

„Humbert!“ keskeytti hän wilkkaasti. „Otsi ainoa kysymys! Hän on hartaasti pyytänyt minua kysymään sinulta, ja niinä olisin sen aitoja sitten tehnyt, waan

huomasin sen olewan tarpeettoman. Nyt kysyn kuitenkin: Onko mieleskäsi mitään sitä vastaan, että Barbara on waimoni? Oletko häntä lempinyt? Kentiesi ainoastaan wiifaus waatii sinua kieltämään. Waan jos sinun on se myöntäminen, niin sano suoraan!“

Minä saatoin kieltäni kunniasanallani wahwistaa. „Käetkös“, jatkoi hän, „Barbarakin sanoo samaa — sillä minä olen hänen kanssaan siitä usein puhunut. Sitmoittaessaan lempiwänsä minua, wakuutti hän minulle sinun tahtoneen pyyhä waan hänen hywänä ystäwänään, walittaen kuitenkin wäärähyttä, jonka teimme sinua vastaan petellesämme sinua. Ja teepäs nyt minulle mieliksi käymällä luonamme; waimoni pitää suuresa arwossa keskustelua kanssasi, sillä sinä, kunnan wanhus, olet hänellä saugen hywisä kirjoisja“.

„Missäs te asutte?“ kysyin minä.

„Siinäpä onkin sinulle osoittamista“, wastasi hän nauraen. „Meidän hymypaikkamme on hywin tätketty. Mieluummin otan sinut heti mukaani, sillä tänne en a'io jäädä. Pikajuna lähtee puoli yhdeksän aikaan — älä sentään pelkää sinua yöpimeässä kaawaksi wiefoittelewani! Ainoastaan parin pyyhähyypaikan päähän. Vielä on puoli tuntia aikaa. Tahdotko lähteä?“

„Minä suostuin seuraamaan häntä. Hän tarttui kaulaani riennussaan ja semmoisella raiwolla, jommoista en ollut hänensä koskaan ennen huomannut, enkä luullut hänesjä olewankaan. Enskerran näin hänesjä iloisen ylioppilaan, ja wiesläpä juuri sinä hetkenä, jolloin hän oli esittänyt minulle awiomiehenä. Me menimme junaan ja astuimme pois Weinheimissä. Waan vielä emme perillä olleet. Uurinwaunuisa kuljimme yöpimeässä pitkin wuorilaaksoa, kunnes saawuimme kirkaduille ja rupeimme eroittamaan huoneita. „Sanohan minulle, missä me oikeastaan olemme?“ kysäsin minä. Illoisesti wastasi hän: „Me olemme siellä, mihin sinä itse olet meidän

ojoittanut, Birkenausa! Sinä olet osallinen rikotessamme ja saat siis istua onnellisten ilköiden pöydässä!" Me läksimme vaunuista. Kello kävi jo yhtätoista, pimeys ja syvä hiljaisuus vallitsi pienessä kauppalasessa. Poiketen sivuun puutarhan aitojen ja pensasten välitse, tietä, jota ystävänäni varmasti kulki, waan jolla minä useinkin kompastuin, astuimme edelleen mäen rinnettä ylös, erästä tulta kohti. "Hän odottaa meitä!" huudahti Ansgar, jouduttaen asteleitaan. Syvässä hämärässä puiden välissä näkyi pieni talo. Puutarhan portilla lauloi Ansgar kappaleen jotakin säveltä. Ovi aukeni äkkiä ja ikäänkuin lentämällä syöksyi ulos nuori nainen ja suoraan hänen kaulaansa. Hänen takanaan näkyi vanha vaimo ja nuori poika, lamppu kädessä. "Arwaapas, kenen tuon mukanaani luotseksi, Barbara?" huudahti Ansgar, wieden minut mökkiin.

"Zumalani! Herra Humbert!" kuulin Barbaran äänen huudahtawan. Nuori rouwa peitti kaswonsa käsillään, ja Ansgarin wedettyä kädet pois huomasiin kyyneleitä hänen silmäripsissään. Waan selityksiin ei tässä ryhdytty. Nuori isäntä, onnellisessa mielentilassa, puhui meidän hirweestä nälästämmä, joka oli tyydytetävä. Kun Barbara oli odottanut puolisoaan, niin oli yksinkertainen ateriakin jo valmiina pöydällä. Me istuimme sijoillemme, ja isäntä piti melkein yksinään puhetta wireillä; nuori rouwa seurasi tarkasti silmillään hänen huuliensa liikuntoa, waan minua kohtaan oli hän ensin hywin ujo. Muodinmukaisessa, siwässä pu'ussaan näyhti hän erinomaisen suloiselta, ja ensi silmäyksellä saattoi häntä kyllä pitää korkeafukuisena naisena. Käynnissään, liikkeissään, puheissaan, oli hän pysynyt entisenä Barbarana. Kokonaan entinen Barbara ei hän kuitenkaan ollut! Entinen oli ollut wilkas, raitis, awosydamminen, ujostelematon — nykyinen oli umpimielinen, epäwarma, nauraesjaan ei oikein sydämmellinen, wakawana melkein alafuloinen. Waan Ansgar ei

kääntänytkään puhetta juuri wakawiin asioihin, wälttään tahi leikkilijeksi tehden kaikki, mikä muistutti entisyydestä. Minä ihmettelin hänen taitoaan johtaessaan puhetta tähän tapaan, ja kuitenkin samalla näyttään osaksi wallattomalta ylioppilaalta, osaksi talon-ijännältä. Puhe kääntyi Parisiin-matkaan, jolle vastaanainet kohta aikoiwat lähteä, waan jota warten heidän oli odottaminen "tietoja". Toistaiseksi asuivat he tässä, erään lesken ja hänen poikansa yksinkertaisessa, pienessä, waan onnelliselle kyllinkin mukawassa talossa. Heidän olonsa tässä lymppaikassa ei herättännyt suurta huomiota sendun — pienen kauppalan tahi suuren kylän — asukkaissa. Liikkuihan siellä kesäwieraita alin omaa, eikä vastaanainetkaan, jotka halusivat lempiwikkonsa hiljaisuudessa wietää, olleet juunfaan harwinaisia.

Ettesjään jotakin huoneesta tapasi Ansgar kaapin päältä kirjeen käsiin. "Mistä tämä?" kysyi hän. "Kas, se on minulta unohtunut!" wastasi nuori rouwa. "Heiner (se oli heidän emäntänsä pojan nimi) toi sen postista". Samalla kun Ansgar kiireesti awasi ja luki kirjeen, näkyi hänen kaswoillaan wastenmielisyys, jonka katselijat helposti huomasiwat. "Eihän siinä waan ole mitään pahaa sanoamaa, Ansgar?" kysyi Barbara huolestuneena. "Ei muuta kuin tuttuja asioita, wanhaa laulua kotoa — niin sanoakseni!" wastasi hän, kääriesjään kirjeen kotoon ja pistäessänsä sen lakkariinsa. "Se ei saa häiritä iloista mieltämme!"

Sillä wälin oli aika kulunut yli puoliyön, ja minusta oli jo aika lähteäkseni rawintolaan, misjä ajuri, joka meidät oli tuonut Birkenau'iin, oli minua warten huoneen wuokrannut. Kun tie pensasten välitse ja oijen ylitse kulki jotenkin mutkaisesti, niin tahtoi Barbara pyytää Heineriä saattamaan minua. "Ei, ei!" janoi Ansgar. "Minä menen itse hänen kanssaan!" Hän suuteli Barbaraa jäähyväisiksi wäähäsi aikaa ja otti käsiwarteni kainaloonsa. Päästyämme noin wiidenkymmenen askeleen päähän hänen asun-

nostaan, alkoi hän: „Minun täytyy lähteä matkalle jo huomenna, warhain aamulla. Rahojen lähettämisen sijasta kertonut astiamieheni sekavista seikoista, joita hän ei ymmärrä uskalla käydä. Minun läsnäoloni on ehdottomasti välttämätön, minun pitää joutua sinne mitä pikemmin, välttääkseni tärkeän tilaisuuden laiminlyömistä. Toisin sanoen: minun on jo huomenna lähteminen hankkimaan rahoja, jos niitä ollenkaan haluan saada. Nyt on minun ensikerta eroaminen vaimostani, ja minun täytyy siis hänelle osoittaa matkani välttämättömäksi. Hän tahtoo varmaankin lähteä mukana, waan sitä en voi sallia, waikka eroaminen näyttääkin koviin huolettavalle. Ja vähintäänkin viikko kuluu, ennenkuin saatan palata. Humbert — onko sinun mahdollista olla tämän ajan täällä läheisyydessä? Se on lohduttava Barbaraa, kun saa sinun kanssasi puhella minusta, mennä sinun seurassasi metsään — sillä yksinään ei hän uskaltaisi huoneestakaan lähteä, koska hän, melkein enemmän kuin minä, kokee pysyä salassa maailman silmistä“.

Minä lupasin jäädä Birkenauin sikiin kun hän palaisi matkaltaan, koska ei minun nyt lupa-ajalla välttämättömästi tarvinnut olla Heidelbergissä. — Seuraavana aamuna astui Ansgar ravintolan edessä waunuihin. Minä olin jo nousnut lepäämästä, ja tervehdin häntä. „Barbara itki vähäsen“, sanoi hän, „waan hän on tottelevainen, uljas ja hyvä! Mene nyt kohtaa hänen luokseen ja sano terveisiä minulta! Hyvästi!“

Oli vielä liian aikaista, liian aikaista maallakin, lähteä vieraisille. Otin siis kirjain matkalaufkustani ja aloin lukea. Sillä niin warowainen mies olin jo yksipilaanakin, että yön matkalletin otin mukaani kaitenlaisia kapineita, jotka kuulivat jokapäiväisiin tarpeisiin. Siitä olin saanut „wanhusten“ nimen, johon jo olin wälinpitämättömyydellä tottunut.

Viimeinkin kello seitsemän aikaan luulin saattawani lähteä tervehtimään parvo-

nitarta. „Sumalan rauhaa, herra Humbert!“ sanoi hän ojentaessaan minulle kätensä. Terveiset, jotka toin hänelle Ansgarilta, saivat ilon loisteen hänen kasvoilleen. Hän oli mustassa, yksinkertaisessa ja hywin somasti järjestetysissä puussa. „Hän salli minun käydä joka päivä teidän seurassanne metsässä“, jatkoi hän. „Tulkaa heti, minun on parempi ulkona kuin huoneessa, jossa en tiedä mitä tehdä“. Hän otti hatun päähänsä ja peitti kaswonsa hunnulla, niin tiheällä, ett'en minä läheltäkään woinut nähdä hänen kaswonjuonteitaan. Menimme ulos. Hän tunsi jo jalkapolut ja ketotiet, joilla ei kukaan meitä kohdannut. Astuimme metsän rinnettä ylöspäin. Ja täällä tasaisemmillä teillä alkoi nuori rouwa kertoa minulle, kuinka „tapaukset“ olivat käyneet. Se ei ollut suinkaan iloinen tunnustus, se lähti sydämmestä, jonka onnea monet huolet uhkasiwat, se ilmestyi sanoissa ja äänenwaihdeksissa, jotka eiwät salanneet wiallisuuden tuntoa eikä tuskaallisuutta. — Me kuljimme erästä aukeasta paikkaa kohti, ja minä tunsin „puulleni“ wiewän, umpeen kaswaneen tien. Nuori rouwakin tunsi jo sen. „Menemmekö „puulle“?“ sanoi hän. „Te nähtitte sen ensin Ansgarille, ja hän wei minut kohtaa sinne. Sillä, kuten hän minulle kertoi, teli hän päätöksensä, että niin piti käydä kuin on käynyt“. Me saawuimme tammen alle; Barbara istuutui erälle sammaleiselle kivele ja heitti hunnun kaswoiltaan. Hän näytti sillä hetkellä niin kauniilta, että joku säikytäpäinäinen tunne waltasi minut.

„Sumalan kiitos!“ sanoi hän; „täällä tohtii edes wapaasti katsella! Missähän Ansgar nyt lienee? Hänellä, mies paralla, on niin monta pulaa talonsa tähden, ja sängen usein on hän huolissaan, kun ei sieltä tahdo lähteä tarpeeksi rahoja. Ja jospa ei matkamme käwisi Pariisiin! Se maksaa niin paljon, enkä minä suinkaan sitä halua. Waan hän tahtoo näyttää minulle isoisten maailmaa — on-

han hän niin peräti hyvä! Ja mitähän tulevaisuudessa tapahtuu —?"

Puheesjaan siirtyi hän toisesta astasta toiseen. Tulevaisuus huoletti häntä. Hänen äänenvaihdoksestaan tuntui, että lewottomuus häiritsti hänen onneaan nykyisyydessäkin. Ansgar oli vielä hiooppilas, ainakin nimeksi sillä hetkellä; hän oli wapaaherra. Barbara tiesi aiwan hywin useita epäkohtia syntyvän, jos heidän awioliittonsa tulisi jo nyt julkiseksi. Ainoastaan miehestään oli hän huolissaan. Itsestään — nyhykytyks keskeytti hänen puheensa, sen kääntyessä hänen omiin sukulaisiinsa; hän peitti kaswonsa uenäkinnallaan. Minulla ei ollut sydäntä tunnustaafeeni käyneeni Pyhänristin-Steinachissa. Waan hän nähyi pitävän sitä warmana asiana. "Ulkää sanofo minulle mitään!" nyhykytytti hän. "Woinhan kuwailia, mitä he minusta puhuwat!"

Toisena päiwänä kuljimme samaa tietä, ja kolmantena ja neljäntenä taas, ja istuimme puun alla ja puhelimme — emme toki aina huolen ja tuskan alaisina. Ansgarilta tuli kirje, nuorelle rouwalle ensimmäinen puolisoiltaan. Sinä päiwänä oli hän onnellinen, waikka Ansgar kirjoitti kentiesi wiipyywänsä wähdän kauemmin kuin oli luultukaan. Waan kirje oli pitkä, ja kaiketi oli siinä paljon sulloista hänelle. Hän itki ja nauroi, ja suuteli rakkaita riwejä. Seuraawina päiwinä käwimme „puullamme". Miellemme käwi wapaammaksi, minä lasketelin hullutuksia, waikka olinkin „wanhus". Ja waikka en paronitarta kohtaan koskaan käyttänyt samaa puhuttelutapaa kuin ennen Barbaraa kohtaan, niin sain hänet sittenkin vielä kerran kutsumaan minua „wiisaaksi pojaksi".

Silloin tein itsesäni huomion, josta ensin jouduin hämille, waan sitten kowin säikähdin. Mitä en ennen, usein käydessäni Pyhänristin-Steinachissa, ollut tuntunut tyttöä kohtaan, sitä rupesin nyt tuntemaan nuorta rouwaa kohtaan. Niin, minä olin sydämmen pohjasta rakastunut

ystäväni rouwaan, jota olin luvannut suojella hänen poisjoallesaan! Omatuntani nousi uhkaamana, shyttäwänä minua vastaan, päiwäni kuluiwat riemullisen liikutuksen ja ahdistuksen waihdellessa, yöni melkein epätoiwossa. Barbara, joka tunsi itensä niin turwakkiseksi minun läheisyydessäni, oli taas käynyt amosydämmisemmäksi minua kohtaan, waan minun täytyi nyt ruweta umpimieliseksi, tietämättä mitä muuta siinä mielentilasssa oli tekeminen. Mitä sydämmessäni liikutui, ei nuori rouwa tiennyt awistaakaan; waan pakoitus, joka olentoani rasitti, ei woinut jäädä häneltä huomaamatta. Hän kyseli, hän torui minua ystäwällisesti, hän alkoi härshyttää minua, ja tämä näytdösten waihdos teki minun, onnettoman, rakastuneen „wanhusten" tilan yhä tutalammaksi. Totta tostaan, jos nyt olenkin taipuisa esittelemään osan tätä kertomusta leikillisessä walossa, niin tein sen niiden hankaluuksien wuoksi, joita minun siihen aikaan oli woittaminen! Waan silloin ei pila tullut mieleenikään, ja mitä kohta sitten tapahtui, oli kaukana kaikesta leikillisyydestä.

Wiikkokausi oli kulunut, kun tein toisen, profallisemman huomion. Waatteeni, fenkäni, linani käwiwät telpaamattomiksi; minun oli lähteminen päiwäksi Heidelbergiin uudesta warustautumaan. Soidettawani huomasi sen, ja antoi minulle luvan. Lähtiesäni waroitin Heineriä tarkasti palwelemaan paronitarta. Tuskinpa sitä olisi tarwittukaan, sillä poika, kuten äitinsäkin, oli kowin mielistynyt nuoreen rouwaan. Woinhan nyt matkalla koettaa saada itseni oikeaan asemaan. Minä wedin omantuntoni eteen ystäwäni luottamuksen, wakuutin itsekseni kunniasanallani pyhywäni kohtuuden rajoissa, hillitsewäni itseni. Saawuin Heidelbergiin.

Oli jo lokakuun alku; hajaantuneet ylioppilaat kokoontuivat taastin kaupunkiin, nähyipä jo useita uusia naamojakin. Tawallisisssa paikoissa kohtasin joukottain Ansgarin towereita. Nyt tapahtui, mitä

ei koskaan vielä ollut tapahtunut. Eräs heistä astui minun luokseni kyyhen, tietäkö minä minne Ansgar oli jäänyt? Minä saatoin sen verran puhua totta, että hän oli mennyt kotiseudulle, jossa tärkeät toimet pidättivät. Minua pyydettiin hartaasti rupeamaan hetkiseksi seuraan. Seurasin siis puutarhan kautta juomahuoneeseen, jossa useat nuoret herrat kohteliaasti tervehtivät minua. Kreivi S., jonka minä ainakin hänen nimensä ja arvonsa muoksi tunsin, johti puhetta ja kehoitti minua puhumaan suoraaan heille, Ansgarin ystäville, koska heille oli tullut vasta kolmannessa tahi neljännessä kädessä hänen kotiseuduiltaan koviin epäsuotuisia tietoja hänen oloistaan. Minun oli tunnustaminen, tietäväni ainoastaan yleisiä kohtia, ja pyysin nyt itse tarkempia tietoja. Ryhyesti, minä sain kuulla konkurssin uhlaawan hänen tilustaan, eikä hänelle jäävän mitään, ei mitään muuta, kuin wellakuorman. Epäiltiin vielä näiden kertomuksien totuutta, sanottiin niitä perättömiksi; waan, minun on se myöntäminen, harras osanottavaisuus ystävän kohtaloon ilmestyi. Poislähtiesäni kehoitettiin minua käymään iltaisin tapaamassa hervoja heidän juomahuoneessaan.

Näiden lisähuolien vastittamana järjestin minä matkaloituni ja matkustin seuraavana aamuna takaisin Birkenauin. Tyhköäni sydämin astuin taas pienen talon kynnnyksen yli. „Zumalan kiitos! Te olette taaskin täällä!“ Näillä sanoilla tervehti nuori rouwa minua. Hänen olennoissaan ilmaantui rauhattomuus, häiriö. Minä kysyin, oliko hän saanut tietoja Ansgarilta? Hän epäsi, eikä sallanut rauhattomuuttaan, waan lausui ikävänsä sanoilla, jotka minua jyrkästi liikuttivat. Minä toivoin saattawani viihdyttää häntä. Waan hän kieltäytyi lähtemästä ulos huoneestaan. Omasa ahdistetussa mielentilassani, noloissani puheen-aineesta, otin minä erään kirjan, jota tiesin Ansgarin juostin, ja tarkoustin lukemaan hänelle. Hän ei myön-

tänyt eikä kieltänyt, huokaili waan; minä aloin siitä huolimatta lukea „Hamletin“ ensimmäistä kohtausa, jonka olin warta-wasten awannut. Kuuntelko nuori rouwa, wai eikö, sitä en woi sanoa, waan en vielä ollut lufenut kymmentäkään minuuttia, kun hän päästi wähäisen huudahduksen, osoitti ikkunaan ja riensi takaisin kamariin. Minä käännysin ja tunstin ikkunan alaruntuksen läpi serwialaisen naaman, joka hymyillen tervehti huoneeseen. Kun hän heti astui edelleen oween päin, niin riensin minä ulos ja suljin häneltä tien huoneeseen. Minun on jättäminen kertomatta se keskustelu, jonka tässä pidimme keskenämme. Taipuwaisesta, miedosta olennostaan huolimatta lausui hän sanoja, jotka saattoivat minut winnimaan. Tarkasti wakoiltuaan oli hän löytänyt, janoi hän. Hänelle oli kyllä kerrottu täällä paronittaresta, waan hän tunsi hänet muka aiwan hywin. Minä kävin wihaiseksi, koetin kohteliaisuudella saada häntä lähtemään pois, waan turhaan. Onneksi tuli apua. Heiner tarttui hänen kaulukseensa ja heitti hänet jyrkewällä kädellään maahan. Barbara ja leski parkuivat kowasti, naapuristossa syntyi hälinä, jota minä juuri tahdoin wälttää. Minä heittäysin taistelewien wäliin, kehoitin, koetin erottaa heitä, waan sillä wälin pääsi Mesjus Rudnik Heinerin käsistä, nousi käärmeen-tapaisella liikkeellä pystyyn ja pakeni puutarhasta. Hänen ahdistajansa täytyi luopua takaa-ajosta. Tämä ikävä kohtaus oli kestänyt ainoastaan minuutin ajan. Wieraat silmät eivät sitä luultawasti nähneet, koska talo oli yksinäinen, puutarhan ruodeaita päiwänkukista ja muista syyskasveista kaukaiselle katsojalle melkein läpinäkyvätön. Suurempaan pulaan jouduin Heinerin ja hänen äitinsä wuoksi. Tuo mies oli puukolla uhannut minua heidän owensa edessä — se oli ryöstö- ja murhayritys, jonka he luuliwat tähtywänsä ilmoittaa kauppalan polisipäällikölle, kertoa koko naapuristolle waroitukseksi ja wakuudeksi. Ristiin rastiin ky-

sellesfäni huomasi pian Heinerin juuri antaneenkin aiheita hymyipaikan löytämiseen. Edellisenä sunnuntaina oli hän käynyt Weinheimissä ja puhellut siellä toisille pojille paronista, joka asui hänen kotonaan. Silloin tuli „musta mies“ heti hänen luokseen ja urkki häneltä tietoja — Weinheim on Heidelbergiläisten lempipaikka. — Tietämättä mitään salaisuutta olevan kätkeväänä, oli Heiner huolettomasti vastannut ja ihmeekseen tuntenut kourasnaan gulbenin, jonka hänen piti toweriensä seurassa juoda. Nyt tunnusti hän kaiken tämän, soimasi itseään ja aikoi yllättää kaikki seudun pojat tuota karkulaista vastaan. Minä koetin häntä lepyttää, pyysin häntä ensin odottamaan paronin palaamista, ja siihen saakka pitämään tapauksen salassa. Sen mahdollisuutta epäilin tietysti minäkin, jos waan Ansgar vielä kauan matkallaan viipyisi.

Nuori rouva ei suinkaan ollut hentohermoinen, waan rakastetun puolison walsalalaisuuden tunto, sen oheissa yhä lisääntyvät huolet, olivat masentaneet ja saattaneet hänet lewottomaksi. „Di Zumalani, jospa Ansgar pian palaisi!“ oli ainoa mitä hän kykeni lausumaan. Minä tiesin Aleksius Rudnikin häntä jo ennenkin kiusanneen, ja pidin sitä onnettomuutena, ett'ei tätä, eikä monia muitakaan seikkoja, joita woiitiin selittää hänen wahingokseen, woiitu eroittaa hänen edellisestä elämästään. Waikka ei ollut luultavaa, että Rudnik moneen aikaan palaisi, niin halusivat Heiner ja hänen äitinsä, joiden silmissä yhä waan uhtaawa puukko kummittelki, tarkasti wartioida owia ja ilku-noita, ja esittelivät minulle, että wiettäisiin yön heidän talossaan. Se oli kuitenkin tarpeetonta.

Sillä palatesfani ravintolaan näin minä awonaisen waunujen lähestyvän, ja tunsin niissä istujan Ansgariksi. Hän hyppäsi maahan kysyen: „Kuinka Barbara woi?“ — „Hän odottaa sinua ikä-wöiden!“ vastasti minä. Waan mielenjännityksellä ja huolisfani lisästin:

„Mitäs sinulle kuuluu? Oletko tyytyväinen matkasi seurauksiin?“

„Jofskikin!“ vastasi hän. „Siitä sittemmin! Eihän, toivoakseni, vielä lähde täältä? Tulehan kohta luoksemme!“ Hän puristi kättäni ja riensi asuntoonja. Hywää hän ei suinkaan ollut kokenut; hänen kaswonsa olivat kalpeat, hänen muotonsa oli käynyt teräväksi, olennoisfaan ilmestyi pakollisuutta. — Kun en tahtonut olla läsnä rakastawien terwehdysessä, niin wiioyttelin muutamia hetkiä. Silloin lähettiwät he Heinerin kutsumaan minua.

Ansgar istui, „matkasta wäsyneenä“, kuten hän sanoi, korkeanoisajisessa wanhassa sohwasfa, waan nuori rouwa tuli iloisena vastaan. Nyt, kun miehensä oli taas hänen luonaan, loistiwat hänen silmänsä, ja Ansgarin ollessa wakawana ja äänetonnuu käwi hän sitä hilpeämmäksi ja puheliaammaksi, häntä ilahduttaakseen. Ansgar sanoi wietäneensä ikäwiä, waikeita päiwä — tarkemmin ei hän myöhemminkään minulle selittänyt — ja Pariisimattkan jääwän ainakin toistaiseksi. Waan Barbara nauroi ja koetti wieroittaa puolisonja ajatuksia kaikesta, mikä näytti häntä rasittawan. Hän ei ollut vielä siihen asti nähnyt miehensä kaswoja warjojen peittäminä, ja minusta näytti, kuin olisi hän kesken iloisuuttaan wäliin heittänyt minuun tuskallisen kysymä silmäyksiä, ja sitten taas entistään wilkaemmin koettanut huwitella rakastetuaan. Serwialaisen julkudesta ei ollut vielä ollut puhetta. Puhua täytyi siitä, kysymys oli waan, joko tänään, ja kumpi meistä ensin johtaisi puheen siihen. Barbara tunsi itsensä niin turwalliseksi ja onnelliseksi, että näytti unohtaneen koko seikan; minä puolestani taas olin epä tietoinen, pitikö minun vielä uudella huolella raskauttaa ystäwäni jo ennestäänkin silminnähtäwästi masentunutta mieltä. Silloin alkoi Heiner, ja saattoi meidätkin puhumaan siitä. Ansgarin silmät suureniwät, lammoittawa liekki säihkyi niissä. Waan pian pyyhki hän kä-

dellään ottaensa ja sanoi levollisena, kuten olin odottanutkin: „Siis ei tämä lyhympaikkakaan enää telpaa meille! Meidän on muuttaminen. Ei kuitenkaan vielä tänään — olkaamme vielä tänään onnellisia!“ Barbara riensi hänen rinnolleen, waan minä puristin hänen tarjottua kättänsä, koettaen salata liikutustani sen verran kuin se oli mahdollista —.

Seuraavana päivänä palasin Heidelbergiin. Uskalsin odottaa kohta Ansgariakin, koska hänen oli ennen „matkaansa“ — kuten hän jotenkin epämääräisesti sitä nimitti — järjestäminen asiansa kaupungissa. Minä aawistin näiden aslain, ainakin rahallisten, olewan melkoisen sekawalla sanualla; pelkäsin myöskin, ett'ei hän matkaltaan tuonutkaan niitä suuria summia, joita oli odottanut. Hänen hurjainen, jopa onnetonkin naimisensa oli aina huolestuttawana mielesani ja ahdisti sydäntäni. Tämän mykän alakuloisuuden poisamiesssa eivät edes ilma eikä taivaskaan auttanut. Loppuyhky laittoi ensinäiset säälimättömät sanansaattajansa seudulle; vankkateet ja ankarat tuulet, jotka tempasivat kosteat lehdet puista ja sivoittivat ne wuorilta kaupungin kaduille saakka. Muutamien päivien kuluttua näytti tuo loistawa laakso harmaalta, sumuiselta ja alafuolaiselta. Olioppilaat eivät enää kuljeskelleet iloisissa joukoissa kaduilla, wiliisjaan, sateenvarjon suojaassa, kofi jokainen päästä mitä pikemmin katon alle. Melkein koko wiiikon kuluttua huomasi eräänä sateettomana hetkenä Ansgarin toweeinsa joukossa. Waikka he oliwat innokkaassa keskustelussa, riensi hän kuitenkin luokseni puristaakseen kättäni ja sanoakseen illalla käywänsä luonani. Minä pyyhin kotona, waan turhaanpa häntä odotin.

Siksiä sainkin seuraavana iltana sitä odottamattomamman wieraan. Sillä kuultuani ensin hiljaisia askeleita talon edustalla, sitten warowaista naputusta owelani, näin huoneeseeni astiwan mustahuntuisen naisen, jonka tunsin Barbaraksi. Sikähtyneenä ja hännästyksen sanoin

terwehdin häntä, waan hän waipui tuolille owen wiereen, kyskemättä tuskin puhumaankaan. „Niin, niin, minähän tässä olen!“ sanoi hän hetkisen kuluttua. „Minä en tiennyt mitään muutakaan neuwoa. Ansgarin asuntoa kaupungissa en ollenkaan tunne, waikka tahdoin mennä hänen luokseen, waan oman asuntonie olitte te usein maininneet, niin että kyskemättä löysin sen“. — „Waan, Barbara — paronitar!“ — korjasi minä, kuten nyt liiankin usein tapahtui — „mikä ajaa teitä yksinänne kaupunkiin?“

„Tuskani!“ sanoi hän. „En woinut sitä kestää yksinäni. Hän aikoi alla poisä korkeintaan kaksi päivää, waan kolmantena kirjoitti hän minulle lyhyesti, ett'ei hän vielä woinut palata. Siitä on jo kokonaista kahdeksan päivää kulunut, eikä hän ole edes kirjoittanutkaan. Totakin täytyy olla tekeillä — jota minun on pelkääminen! Woi, hän on niin kowin muuttunut matkaltaan palattuaan! Hänellä ei ole enää iloa, ei mitään onnea! Hän ei nukkunut enää, päiwällä ei hänellä ollut lepoa, iloista wuotoani ei hän woinut enää kärsiä! Taiwaan Jumala — jospa en toki olisi mennyt naimisiin! Ilman minutta olisi hänen parempi!“ Rhywelwirta tukahdutti hänen äänensä, hän rupefi tuskallisesti nyhkimään, joka minua sywästi liikutti. Minä ehdottelin hänelle, että lepäisi huoneesani sillä aikaa kun minä käwin etsimässä hänen puolisoaan. Waan nyt heräsi hänessä uusi pelko. Hän moitti itseään siitä, että oli jättänyt lymhyppäkkänsä; saattaisihan muka Ansgar olla tyytymättön hänen tuloonsa, joka saattoi tuottaa hänelle vastenmielisyhtä. Emme vielä ehtineet tehdä mitään päätöstä, mitä oli tekeminen, kun kuulin alhaalta kowia ääniä, jotka minua kysyiwät, ja kohta sen jälkeen kopinata rappusia ylös. „Wäkeä tulee teidän luoksenne!“ huudahti nuori rouwa pelästyneenä. „Pääsenkö minä ulos?“ Nopeasti juoksi hän lähimmälle owelle ja katosi. Minä jouduin vielä suurempaan hätään. Paronitar oli kät-

kehnyt pimeään makuusuojaani. Waan nytpä tyydyttiinkin mielen lujutta ja malttia.

Kohta astui kaffi nuorta miestä huoneeseen. Toisen tunsin minä kreivi S:ksi, toinen, Ansgarin toweri hänkin, esittelihe minulle. „Me tulemme luoksenne meidän sekä teidän ystävämmen puolesta“, aloitti kreivi. „Hänen on wälttämättömästi puhumisen teidän kanssanne, ja hän tahtoi warmaan tietää, oletteko kotonan nyt. Sillä hänellä ei ole hetkeäkään hukattawana. Sallittehan minun jäädä tänne siksi aikaa, kun towerini käyvi noutamassa ystäväämme“. Toinen läksi, ja kreivi istuutui pyynnöstäni. „Eikö Tobin-sanomamme ollut totta!“ alkoi hän. „Kaikki on tuo miespari kadottanut, kaikki! Teille, joka olette hänen läheinen ystävänsä, uskallan puhua asioita, joihin en muiden kuullen mielelläni kajoisi. Waan tilusten ja omaisuuden menettäminen unohtuiksi kyllä, waikkapa waikastikin, Ansgarin tarpeista nähden, — olisihan hänen kuitenkin tähtynyt ponnistella ja tehdä työtä. Hän on kylliksi nerokas saamaan suuria toimeen maailmassa. Waan tämän toivo on nyt melkein kadonnut tuon onnettoman, typerän, mielettömän naimisen tähden!“

Minä olin pahassa pulassa, sillä kreivi puhui niin kowasti, että Barbara kuuli jokaisen sanan. „Mitä piti hänen siten heti naida?“ jatkoi hän. „Olisiko hän waan tehnyt tavallisen tuhmouden — no, eihän sekään kaunista olisi ollut, ja hankaluuksia olisi siitakin saattanut syntyä, waan silloin olisi ollut ehkä apu mahdollinen. Nyt on se mahdoton. Mitä hän meiltä ensin salasi, täytyi hänen siten tunnuistaa tuon serwialaisen kehnon menettelyn wuoksi — no, kuulettehan kohta häneltä itseltään astain juoksun. Emme saattaneet salata mielipiteitämme hänen tunnustuksensa johdosta, ja luulempa teidänkin olevan samaa mieltä, että hän tällä seikkailulla on saattanut itsensä onnettomaksi koko iäkseen. Niin, onnettomaksi, kurjaksi koko iäkseen! Ja

onnettomaksi joutuu tyttörauffakin — tahi oikeammin hänen rouwansa. Häntä sanotaan nerokkaaksi, sitä helpommin käsitteä ja tuntee hän tilansa!“ Hän jatkoi puhettaan samaan tapaan, enkä minä woinut tehdä mitään saadakseni häntä waikenemaan.

Viimein tuli Ansgar, kreivi jäi paikalleen. „Humbert“, alkoi ystäväni, „huomenna on tapahtuma seikka, jota sinä warmaankin moittit, waan jonka sopiwaisuudesta tahi sopimattomuudesta ei enään maffa keskustella. Huomen-aamuna olen seisowa pistoli kädesä serwialaista Rudnikia vastaan.“

Ujattelehan tilaani! Kammariisani istui ystäväni puoliso, jonka täytyi kuulla kaikki. Minä odotin joka silmänräpäys Barbaran syököhyvän esiin ja keskeyttävän tuon kamalan ilmoituksen. Ansgar jatkoi: „Se heittiä on julkisesti ravintoloihisa ylvästellyt nauttineensa Barbaran suosiota ennen minua. Hän on kerskailut tawanneensa sinutkin hänen luotaan — ole rauhallinen, älä kiwastu! Meidän kesken olisi se mielettömyyttä. Älkä enään sinä rupea riitaan hänen kanssaan. Minä toiwon tämän seikan yhdelläkin taistelulla selwiävän. Hän on loukannut waimoni kunniaa, siksi olen minä ta'annut awioni puhtauden, ja sillä on se hywä. Minä olen waatinut häntä taisteluun, huomen-aamuna on se tapahtuma „puunne“ alla — tiedäthän. Minusta ei paikka näyttänyt ensin sopiwalta, waan se on kuitenkin mukawasti walittu. Waunujen sopii hywin odottaa wuoren toijella puolella, ja tulenko haawoitetuksi, niin — ei teillä ole pitkä matka saattaisanne minua asuntooni Birkenauin. Ja nyt, Humbert, määrään sinun toimeksi! Taisteluun en tahdo sinua luokseni, waan sinulle woipi jäädä paljon paljon tekemistä minun hywäkseni!“ Ansgar oli tähän saakka puhunut pafollisella kylmyydellä ja warmuudella, waan nyt woitti hänet sisällinen liikutuksensa ja ilmestyi hänen äänensäänkin. „Minä en saa nähdä Barbaraa huomiseen saakka.

Me lähemme täältä aikaseen aamulla — hänen ei pidä saada mitään tietää, ennenkuin taistelu on ohitse. Ja kuinka hänen luokseen sitten tulenkin, omilla jaloillani, tai — kuinka hymänsä — minä pyhdän sinua, ole silloin saapuvilla, ole silloin ja sittenkin hänen lähellään! Lähde jo tänään sinne, ollaksesi siellä oikeaan aikaan huomenna! Hän on — oi sinä armas Barbara parkani! Tуска tukahdutti hänen äänensä, hän painoi päätänsä ja käsiään pöytään, ja ankara taistelu täristytti hänen ruumistaan.

Hänen seuralaisensa nousi istuimeltaan, nähtävästi liikutettuna, waan teeskennellyllä vastenmielisyhydellä, astui kerran huoneen poikki, seisattui hänen wiereensä ja lausui pudistellen häntä olkapäästä: „Kohkaije mielesi! Tämä kiitohitus on so-pimaton! Sinä tarwitset kaiken ponteuuteesi. Me olemme sinulle wakuuttaneet pitävämmme huolta rouwastasi, jos pahimmin käy, ja sen minä uudistan sinulle! Jos herra Humbertin on vielä tänään lähteminen, niin on hänen pian joutuminen. Siis tule!“ Ansgar nousi, hylei minua ja astui äänetönä owelle. „Mihin aikaan huomen-aamuna?“ kysyin minä hiljaan kreiwiltä. „Kello seitsemän“, wastasi hän seuraten ystäväämme.

Olin yksinäni huoneessa ja kuuntelin, hengitystäni pidättäen, kunnes askelten viimeinen kaiku oli taronnut ja talo tuntui hiljaiselta. Silloin uskalsin hiljaan koputtaa kammarin oveen. Minä pelkäsin tapaawani Barbaran tainnoksissaan, waan aiwan suorana astui nuori rouwa esiin, tosin kuoleman kalpeana, waan kuitenkin todellatin sankarillisella mielenlujuudella, „Tulkaa, ettemme myöhästyisi junasta!“ janoi hän. „Meidänkin on huomenna aikaseen joutuminen taistelupaikalle.“ — „Mitä kaikkea onkaan teidän tähtynyt kuulla!“ huudahdin minä. „Olen waan kuullut sanoilla sen, mitä ajatuksisani olen melkein oikein kuwailut. Waan rientäkäämme nyt, koska kuitenkin tekin haluatte olla läsnä siellä!“

— „Barbara, ettehan waan aikone itsemennä taistelupaikalle — ehkä ryhtyä?“

„Woisinko minä sitten mitään estää?“ wastasi hän. „Jos he kerran owat aseihin ryhtyneet, niin tulfoonpa waikka itse Jumala taiwaasta estämään, hänkään ei woi heitä eroittaa, sen on Ansgar itse minulle sanonut. Waan minä tahdon olla saapuvilla, kätkössä, minä en tahdo wetää hänen huomiotaan toimesta — niin, saapuvilla tahdon kuitenkin olla! Ja jos niin käwisi, että hän — oi Zumalani, oi Zumalani! — kerran olisin vielä mielelläni tahtonut katsoa hänen filmiinsä!“ Tуска masensi hänen woi-mansa, hän nähtyi joutuneen muutamaksi minuutiksi tustan raiwoon. Waan sitten jatkoi hän wakawasti: „Minun tähteni ei hänen tarwitse harmistella! Kuoleeko hän tai jää elämään, minä tiedän, mitä minusta on tulewa. Minä en tahdo olla hänelle onnettomuuden syytä.“ — „Barbara, mitä puhutte Te!“ keskeytin minä onnetonta. „Niin, onhan siihen wastakin kylliksi aikaa!“ wastasi hän. „Matkalle waan nyt, ett'emme myöhästyisi!“ —

Ken woisi koskaan unhottaa femmoista yötä kuin seuraawa yö oli? Känetöminä menimme me Birkenauin ja erosimme toisistamme pitkittä puheitta. Tällä kertaa asetuin, ollakseni aikaseen waluiina, ikkunan wiereen Heinerin matuusuojaan; hän oli meitä odottanut myöhään yöhön äitinsä jo maata mentyä. Hän tarjosi minulle wuoteensa käytettäväkseni, ja tahdoin itse maata misä hywänsä, waan minä pidin penkkiä parempana, koska uni näytti olewan kaukana minusta. Saattaakseni hänen hymärtämään kummallista pyhntöäni, olin wäihin wiitannut wastaiseen tapaukseen. Olihan se huomenna kuitenkin tulewa tutuksi, kuinka hywänsä siinä käwisikin. Huolimatta hämmästyksestään, wai-pui hän pian raskaasen uneen. Waan ulkona myrskylii syysytuuli kohisten ja kohisten metsässä. Jospa pyökinlehdet pyyhivätkin offissaan, niin riisti se heidelmäpuiden lehdet ja heitteli niitä yhdesä

fateen kanssa ikkunaruutuja vastaan. Milloin huofaili luonto sen raimotesa, milloin kiiti se, ulwoen laaksoissa, awaruuteen, palatessaan täristääkseen kattoja ja seinää.

Se repäisi pilwet, niin että kirkkaita walojuomia ilmestyi niiden välille, kunnes se taaskin wieritti ne kokoon ja puidisteli siipiään läpinälymättömässä pimelydessä. Noin kello kahden aikaan kuulilin talossa owen käymän. Siljaan awaustin minäkin omeni ja kuuntelin. „Kas sepä hywää, ettehän te matala!“ kuulin Barbaran sanowan. „Kohota lienee aika lähtää!“ Minä sanoin hänelle tuntimäärän ja ppyysin häntä vielä olemaan alallaan. Namupuoleen heitti tuuli, filmäni painuivat umpeen, minun oli, kaikesta kiihoituksesta huolimatta, taistelemisen unta vastaan. Kuitenkin voitoin wäsymykseni, aukasin hiljaan owen ja astuin ulko-ilmaan. Se oli kylmä ja kostea, päivä rupesti koittamaan, minä kuulin kufon laulawan. Laakso oli sumua täynnä. Rauhea hetki lähestyi, ja minä arwelin ehkä paremmaksi, että jättäisimme sen käyttämättä. Kohota oli aika lähtää, waan nuorta rouwaa ei nähtynyt. Wimein ilmestyi hän ikkunaan, hiuskiansa sukien. Hän tuli ulos. „Hywä Sumala!“ huudahti hän. „Minä nukuin! Kuinka saatoinkaan nukkua? Kunhan emme waan myöhästyisi!“ Me warustauduimme surulliselle matkalle kautta sumuisten laakson. Tiet olivat monen-päiwäisestä fatesta märät, monessa kohdin pohjattomat, kowin waiwaloiset etenkin nuorille nousijoille. Waan nuori rouwa ei huolinut mistään esteistä. Hengästyneinä saaruimme mäen rinteelle. Päiwänwalo oli woittanut kostean hämärän, ja metsässä häälly sumu hienona huntuna oksissa ja pensaisissa. Me kiirehdimme askeleitamme yhä enemmin, kuta likemmäksi tulimme umpeentakanutun tietä. Sen päässä näimme jo ihmishaamuja, kuulimme yksinäisiä sanoja. Barbara painoi kätensä sydämmelleen, hänen woimansa näyttiwät loppuwan. Alkii paukusti kalsi

laukausta mellein yht' aikaa. Minä näin miehen horjuwan ja raskaasti kaatuwan maahan. Toinen (me tunnimme hänet Ansgariksi) seisoi suorana, astui askelen, horjahti ja waiwui seuralaistensa syltiin. Silloin huudahti Barbara ja syöksihe puun luokse, jonka alle Ansgar oli laaksettu, ja heittäytyi polwilleen hänen wiereensä. Läsnaolijat, hämillään tästä odoittamattomasta wälkohtauksesta, wetäytyiwät hetkeksi takaperiin, lääkärin tarkasteensa haawoitettua. Hän heräsi tainnoksistaan ja katsoi nuoreen waimoonsa niin toiwottomasti, niin tuskallisesti, että minun täytyi kääntyä pois päin. Waan Barbara oli uljas, hän ei häirinyt lääkäriä hänen ensimmäisissä toimisissaan, waan tarkasteli milloin hänen käsiään, itäänkuin tutkiaakseen hänen tiedettään, milloin taas rufastettunsa kalpeita kaswoja.

Sillä wälin oli toinen lääkäri wakuutanut kaatuneen kuoleman toiselle ryhmälle. Wastustajan kuula oli osannut Aleksius Rudnikin sydämmeen. Kummantien puolueen tobistajat puhuiwat vielä keskenään hetken aikaa; sitten kantoiwat serwialaiset towerinsa ruumiin lähellä odoittawiin umpiwaunuihin. Tie kawi nuoren leweätä harjaa myöten ja yhdistyi nuoritiehen. Wälttääkseen huomiota ei wät serwialaiset käyttäneet rautatien nopeampia kulkuneuwoja. — Weidän ei ollut niinkään helppo saattaa waarallisesti haawoitettua ystäwäämme läheiseen Wirkenauiin. Ansgarkin oli kyllä seuralaisineen tullut wauuuilla, waan niiden olifi täytynyt tehdä pitkä kierros pääsemättä sittenkään nuoren pariskunnan asunnolle saakka. Epäiltävää oli myöskin, oliko seudulla heti saatavana kantowuodetta. Kuultuaan nämä keskustelut, ponnisti Ansgar woimiaan, koetti nousta ja sanoi päättävästi aikowansa käydä. Koe ei onnistunut. Ei ollut muuta neuwoa kuin kantaminen, etenkin kun hän nyt oli mennyt tainnoksiiin. Wauuuista noudettiin thynyt, ajurilla sattui olemaan mukanaan pari nuoranpättää, joilla saatiin joutumoinen kantowuode kokoon. Minä as-

tuin lääkäriin kanssa ebellä, johdattaa-
feni äänetöntä joukkoa lyhintä tietä. Kulk-
oli wäsyttävä ja niljakalla nuorennin-
teellä erittäinkin waiwaloinen. Pääs-
tyämme viimeinkin perille ja laskettuam-
me Ansgarin nuoteelle, lepäsimme kaikki
wähän aikaa. — Täällä oli Barbara oi-
kealla paikallaan. „Zääpikö hän elä-
mään?“ kysyi hän hiljaan lääkäriä.
„Toiwokaamme sitä!“ wastasi tämä, toi-
mistellen fairaan luona. Barbaran its-
fensä ruwettua lääkäriin-apulaiseksi, läksin
minä hetkeksi ulos.

Ansgarin towerit seisosteliwat tahi kä-
weliwät wiluisaan siellä täällä kosteas-
puutarhasa; kreivi S. istui penkillä
murtuneiden päiwäntukkain ja latastuneid-
den malwojen keskellä, äänetönä miettien
ja kepillään maata tonkien. Minä lähes-
tyin häntä. Hän nousi sanoen: „Tällä
hetkellä ei meillä ole täällä mitään teke-
mistä; siis lähdemme me. Minäkin täksi
päiwäksi jään minä Birkenauiin. Vielä
pyhdän minä teitä kääntymään waan mi-
nuun kaikissa ystäväämme koskewissa a-
sioissa. Toiste ai'on puhua enemmän
siitä“. Hän wiittasi towerilleen, jotka
olivat heti walmiit lähtemään rawinto-
laan wirtistämään woiniaan, ja minä
lähetin Heinerin heidän jäljisiään wie-
mään waununthyhnyt ajurille, jota sinne
odotettiin.

Minä jätän puhumatta siitä kummas-
tuksesta, jonka tämä tapaus herätti Hei-
delbergissä, misä sen ykityhistohdat was-
ta nyt tulivat julkisuuteen; samoin jätän
sitseen oikeustutkimnot, mitkä siitä nousi-
wat. Aleksius Rudnikin hautasiwat hä-
nen kansalaisensa mitä suurimmalla ko-
meudella, ja useita muitakin ystoppilaita,
etenkin ulkomaalaisia, oli heihin liittynyt.
Wasta nyt kuulin hänen olleen ylhäistä
ja rikasta sutua. — Mielelläni olisin pu-
humatta myöskin niistä hetkistä ja päi-
wistä, jotka wietimme ystäväämme fairas-
wuoteen ääressä. Ansgar eli vielä päi-
wäkanja hänestä aina huoltapitäwän puo-
lisonja lohduitukseksi, waan itse oli hän
epätoiwon wallassa. Niin nuorena elä-

mästä lähteminen oli kowaa; elämään
jääminen, kentiesi pitkälliseen kiwuloi-
suuteen, jossa oli sen lisäksi puutetta kosta-
minen, oli wieläkin kowempaa. Semmoi-
sia ajatuksia lu'in hänen filmistään. Waan
nöyvästi ja ystävällisesti mukaantui hän
kaiikkiin, mitä Barbara häntä hoitaessaan
laittoi. Hänen woimansa eiwät enään
kestäneet, ja kun hän neljäntenä aamuna
kuoli, katsoin minä näiden tustain lop-
pua hänen onnekseen. Waan minua wä-
ristyhti, kun Barbara hetken kuluttua nousi
polwiltaan ja kuiwin filmin, wakawalla
äänellä lausui: „Minä tiedän, että mi-
nun täytyy vielä hetkinen elää ilman hä-
nettä — tapahtukoon Jumalan tahto!“

Ansgarin towerit tahtoimat wiedä hä-
nen ruumiinsa Heidelbergiin ja saattaa se
hautaan samallaifella loistolla kuin Alek-
siuskin oli haudattu. Waan Barbara
wastusti sitä. „Hän on minun!“ sanoi
hän; „täällä, minne minä jään asumaan,
olkoon hänen hautansa!“ Waan kun hau-
tajaiset Birkenauissa wietettiin, niin eiwät
kaiikki, jotka halusiwat, saattaneet niihin
osaa ottaa. Kreivi S. piti sanansa:
heti tarjottiin „leskiparonnittarelle“ mel-
koinen summa, jonka hän, minun kehoi-
tuksestani, ottikin vastaan. Sillä hän
oli peräti waraton, ja kowia päiwä oli
hänen vielä kestäminen.

Noin wiikon päiwät olivat kuluneet
siitä, kuin taaskin olin saapunut lukuho-
neeseni, jossa niin ankarolta sanoja oli
sanottu, niin liikuttawia kohtauksia oli
tapahtunut. Silloin tuli minulle odotta-
mattomia wiereita. Leijonan-ikäntä Py-
härivistin-Steinach'ista tuli waimoineen
luokfeni saamaan tietoja Barbarasta. Ker-
tomus onnettomuuden tapauksista oli tun-
keunut heidänkin korwiinsa, he olivat
kuulleet Barbaran olleen naimisisä, ja
hänen tulewaisuutensa olevan epäwar-
malla kannalla. Waikk'ei Leijonan-ikäntä
kerran ollenkaan huolinut karkurista, niin
oli hän nyt walmis taas tarjoomaan on-
nettomalle leskelle suojaansa ja apuansa.
Saatuaan minulta warman tiedon Bar-
baran tilasta, lähtiwät he hänen luokseen,

waan eivät saaneet häntä taimutetuksi jättämään paikkaa, missä hän oli vähän aikaa ollut onnellisena, ja missä hänen puolisonsa hauta oli.

Sillä välin rupefin minä keskustelun Ansgarin sukulaisten kanssa, joista kreivi S:ltä olin saanut tarkempia tietoja. Minä ilmoitin hänen kuolemansa ja jästin heidän ratkaistavakseen, ottaisivatko nuoren lesken suojaansa. Ne kirjeet, jotka sieltä sain, ilmaisivat kiellon sillä tavalla, että minun täytyi luopua kaikista välityshankkeista. Kreivi S. kohotti olkapäitään, eikä sanonut parempaa odotaneensaakaan. Minä olin nyt usein hänen ja muiden Ansgarin towerien seurassa, ja monetkin ystävähyden suhteet ovat sieltä ajalta haihtumattomiksi mieleeni jääneet. Waikka nämä nuorukaiset olivat ehdottomasti moittineet Ansgarin naimista, niin pitivät he hänen kuoltuansa sanansa ja ottivat hänen onnettoman puolisonsa turwiinsa.

Pitkittä puheita ja selityksittä silloisista tunteistani riennän minä lopettamaan kertomustani. Keväällä sai Barbara pojan, jonka syntyminen tuotti hänelle kuoleman. Me hautasimme hänet puolisonsa wiereen. Poika sai laillisenä perillisenä kantaa isänsä sukunimeä, ja kasteessa annoimme hänelle saman ristimänimenkin: Ansgar von Hohnstein. Kreivi S. sekä useat Ansgarin seuralaiset ja minä olimme kummina, ja samalla kokosimme melkoisen summan hänen kasvatukseksien. Olivatpa ne merkilliset ylioppilasristiäiset, mitkä silloin Birkenaur'issa wietettiin — juhla, jossa wallitsi sopiwa wafaamielisyys, waan josta ei saatanut omituisia leifillisyhtätään puuttua! — Leijonan emännän — joka oli jo ennen pojan syntymistä saapuwille tullut — pyhynnön, saada ottaa pojan ensin hoitoonsa, myönsimme hywin mielellämme.

Muuhemmin otin minä hänet luokseni toisten kummien suostumuksella, jotka waroillansa auttoivat minua hänen kasvatuksesjaan. Naimiseni jälkeen on hän vuosikausia elänyt talossani; waimoni

kutui häntä mielellään wanhimmasi pojaksi. Me saamme ylpeillä kasvatukseemme menestyksestä! Yfältään peri hän wartalonsa sekä joitakuita ystäväisyhyisiä kaswojen juonteisfaktin; luonteensa on hän suurimmasi osaksi perinyt äidiltään; kuitenkin ei hänellä ole aluksiakaan sitä, mikä hänen molemmat wanhempiensa saattoi onnettomiksi; hänellä on luja, oivalinen luonne. Tunnettehan te, sinä ja omaisefi, hänet, sillä eihän minun tarwinne mainitakaan puhuwani nuoresta matkatoweristani, jonka toin luoksenne. Pitihän hänenkin kerran saada tarkempia tietoja wanhemmistaan, ja monta kertaa jo on hän halunnut päästä niille paikoille, missä he olivat eläneet ja niin nuorena hautansa saaneet. Koska hän halusi matkatowerikseen minua, joka ehkä paraiten kaikista tunsin ne paikat ja osasin häntä siellä johdattaa, niin jäi matka yhä waan toistaiseksi. Wiimeinkin tänä kesänä saatoimme yhdistää matkamme. Me kohtasimme toisemme Heidelbergissä. Sieltä menimme me Pvhänristin-Steinachiin, johon vielä jottuk matkatowerini lapsuudenmuistot liittyvät. Molemmat wanhuksjet ovat kuolleet, Petteri on nyt Leijonan-isäntänä ja jo aikoja sitten Leijonan-isänäkin. Sitten kävimme Birkenaur'issa. Wanha waimo, waikka jo kahdesankymmenen wuotias, elää vielä, Heinerillä on täysikaswuisia tyttäriä, taloa on laajennettu lisärakennuksella. Kirkkotarhasta, josta noita molempia hautoja on waikea löytääkään rehoittawien streinien keskeltä, nousimme metsään, missä wanha tammi vielä seisoo korkeana ja wanffana, ja mistä näköala wihertawilla wuorenharjuilla on samanlainen kuin ennenkin. Täällä, niillä kiwillä, joiden wiereen ystäwäni kerran ankaralla hetkellä oli waiipunut, täällä lepäsimme me lopettuamme pyhisä-läyntimme.

Siinä kertomus minun Dbenwalbinpuustani.

Kertoja waimeni, ja sanaakaan sanomatta käiwät miehet hetkisen rinnallani edelleen. He olivat jo kääntyneet takasin

Jugendheimiin, iltahämärä laskeusi wuorille ja latealle, wiljawalle Rheinin tansangolle. — Setkisen kuluttua jatfoi Humbert: „Nuori matkatowerini, Ansgar von Hohnstein, ei aina ole niin yksiwakainen ja umpimielinen kuin te tähän saalka olette hänen nähneet olewan. Matkamme waitutukset ovat saattaneet hänet wafawaan mielentilaan. Ja minkä tähden olen minä sinulle, lankoseni, näistä asioista näin laweasti kertonut? Ensilksin sen wuoksi, että minä tunsin tarpeen saada kerran kertoa muistojani, jotka noilla tutuilla paikoilla Odenwalbissa taas uudistuiwat mielesjäni; ja sitten, koska pidin sopiwana ilmoittaa sinulle nämä seikat, sitä tapausta warten, että nuoren Hohnsteinin ja sinun Klaran wäli — käwisi selwäksi, joka minusta näyttää päivä päiwältä luultawammalta“.

„Se owat molemmat wielä aiwan nuoret“, wastasi Klaran isä.

„Niin owattin, enkä minä ai'okaan wielä tänään ruweta puhemieheksi“, lausui Humbert. „Kuitentkin, kaititentkin on tämä nuorukainen jo „wirasja ja arwosja“, hänen luonnonlahjansa ja taitonsa herättäwät huomiota, hänelle woiwaan ennustaa pifaista ja ehkä arwostastakin waitutusalaan. Puhuhan joskus waimollesi tästä asiasta; hän tietää jo luultawasti enemmän kuin me yhteensä. Waan kuuleppas! Tuollahan tulee nuori joukkionme laulaen wuoritietä alas. „Seisoopi Odenwaldilla Wiberjä lehtipuu —“ oikein, taastin tuo manha laulu. Kas, laulaahan Ansgartin sitä, ja wieläpä niin kaituwasti ja erinomaisen painawasti! No, siispä tahdon minäkin taas kuunnella sitä lewollisjena!“

The following information is for your information only. It is not intended to be used as a substitute for professional advice. The information is based on the best available information at the time of preparation. It is subject to change without notice. The information is not intended to be used for any purpose other than that for which it was prepared. It is not intended to be used for any purpose other than that for which it was prepared. It is not intended to be used for any purpose other than that for which it was prepared.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to blurriness.

Main body of handwritten text, consisting of several paragraphs. The text is extremely faint and difficult to decipher, but appears to be a continuous narrative or report.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon kustannuksella ovat ilmautuneet ja myydään useimmissa maamme kirja-kaupoissa sekä sanotun kirjapainon konttorissa:

- Maria Stuart Skotlannissa.** Kirjoittanut Björnstjerne Björnson. Suomentanut E. Hinta: 2: 50.
- Kristillinen Siveys-oppi.** Oppikirjan koe. Kirjoitt. Aksel Fredr. Granfelt. Kolmannesta ruotsinkielisestä painoksesta suomentanut K. A. H. 1: 25.
- Unkarin maa ja kansa.** Neljäkymmentä matkakirjettä tehnyt Antti Jalava. (Litteenä Unkarin valtakunnan kartta.) 5 m.
- Jäätäneellä Syvyydellä.** Dramallinen kertomus 5 kohtauksessa. Kirj. Wilkie Collin. 1 m.
- Suomen Historia.** Kansakouluja varten kirjoittanut Yrjö Koskinen. 1 m.
- Finlands Historia.** För folkskolornas behof utarbetad af Yrjö Koskinen. 1 m.
- Steffen.** Vanhan papintyttären nuoruuden muistelmia. Kirjoittanut Y. L. 1: 50.
- Pääskynen vuosilta 1871, 1874, 1877, 1878 ja 1879.** Vuosik. 2: 50.
- Lehti Myrskysssä.** Kirjoittanut Ouida. Englannin kielestä suomentanut E. 50 p.
- Suomenmaan Tilastollinen Vuosikirja** tehnyt tilastollinen toimisto. Kolmas vuosikerta 1881. Nid. 1: 50.
- Lukemisia Lapsille,** kirj. Z. Topelius. Suomennos. II, III ja IV. à 1 m.
- Kylän Heittäö.** Alkuperäinen unkarilainen kansannäytelmä laulujen ja tanssien kanssa 3:ssa näytöksessä. Kirjoittanut Edvard Tóth. Suomentanut Antti Jalava. 1: 50.
- Missolonghin Kukistus.** Historiallinen novelli, kirj. A. von Tromlitz. 1: 25.
- Cinq-Mars** eli eräs salaliitto Ludvig XIII:n aikana. Kirj. Alfred de Vigny. Ranskan kielestä suomentanut K. Cronstedt. 4 m.
- Margareta.** Näytelmä 1:ssä näytöksessä. Kirjoittanut A. Kivi. 1 m.
- Herätys-sanaja eli Raamatunlause** lyhykäisesti selitetty kunakin vuoden päivänä. Kirjoittanut I. F. Lobstein. Suomennos. 3 m.
- Mustalainen.** Alkuperäinen unkarilainen näytelmä 3:ssa näytöksessä soitannon, laulujen ja tanssin kanssa. Kirjoittanut Edvard Szigligeti. Unkarin kielestä suomentanut J. Szinnyei. 1: 50.
- Lalli.** Murhenäytelmä 5:ssä näytöksessä. Kirj. E. F. Jahnsson. 3 m.
- J. V. Snellman'in kirjoituksia.** Suomentanut ja esipuheella varustanut A. Meurman. Ensimmäinen, toinen ja kolmas vihko. à 1: 50.
- Sevillan Parturi** eli turha varovaisuus. Komedija neljässä näytöksessä. Tehnyt Beaumarchais. Franskan kielestä suomentanut K. Cronstedt. (Suomentaja-vainajan kuvalla varustettu.) 1: 50.
- Suomen Historia Nuorisolle.** (Jatkoa „Kertomuksiin Suomen Historiasta.“) Toimittanut J. Krohn. 1 m.
- Lähetysaarnaajan Tytär.** Kertomus Tsulujen maasta ja Cetevayo'sta. Kirj. Charles H. Eden. Suomennos. 1: 50.
- Hovin Roosa.** Kirj. Fr. Spielhagen. Saksan kielestä suoment. Aatto S. 1: 50.
- Martti mestari ja hänen kisällinsä.** Kirjoittanut A. Hoffmann. Suomentanut Aatto S. 50 p.
- Rakkauden Narrit.** Kirjoittanut Maurus Jókai. Suomennos. Hinta: 2 m. 50 p.
- Viimeinen Mohikaani.** Kirjoittanut James Fenimore Cooper. Suomennos. Hinta: 2 m.
- Erkki.** Kertonut W. S. Hinta: 25 p.
- Pen-Morse'n lähde.** Kirjoittanut Charles Dickens. Hinta: 25 p.
- Magnhild.** Kertomus. Kirjoittanut Björnstjerne Björnson. Norjan kielestä suomentanut V. Lagus. Hinta: 1 m.
- Gratiana.** Kertomus Harzvuoristosta. E. Vely'n kirj. Suomennos. Hinta: 50 p.